24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 10 пус.

1941
МАРТ
1
ШАМАТКУН
50 (5765) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

Чӑваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Промысла кооперацин задачисем

Промысла кооперации пирӗн халӑх хуҫалӑхӗнче питех те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Промкооперации ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсем темиҫе миллион тенкӗлӗх туса кӑларать. Чӑваш республикине илсен, пирӗн патӑрта вара промкооперацин продукцийӗ халӑх хуҫалӑхӗнче уйрӑмӑнах пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Чӑвашпромсоюз, Древпромсоюз, Швейпромсоюз тата Коопинсоюз системине кӗрекен артельсемпе предприятисем туса кӑларнӑ продукцисене кашни магазинрах тата ларекрах курма пулать.

Промкооперации артелӗсем урапасем, кустӑрмасем, лаша кӳлмелли тавраш, тикӗт, смала, тӗрлӗрен савӑт-сапа, кӳршек-чулмексемпе ытти япаласем, кирпӗч, черепица, корзинкӑсем т. ыт. те туса кӑлараҫҫӗ. Анчах, промкооперации партипе правительство лартнӑ задачӑсене ҫителӗклӗ пурнӑҫласа пыраймасть-ха. Ҫакна СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ кӑҫалхи ҫулӑн январӗн 9-мӗшӗнче «Вырӑнти чӗртаварсен куллен кирлӗ таварсем тата продовольстви тӑвассине ӳстермелли мероприятисем ҫинчен» йышӑннӑ постановленире аван кӑтартса панӑ.

Промкооперации ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсем туса кӑларас тӗлӗшпе сахал ӗҫленӗ, вырӑнти чӗртаварсемпе ҫителӗксӗр усӑ курнӑ, хуҫалӑхра кирлӗ япаласене сахал туса кӑларнӑ, нумай чухне вӗсене ытти крайсемпе облаҫсенчен кӳрсе килнӗ. Продукци пахалӑхне те нумай лайӑхлатмалла. Промкооперации артелӗсем туса кӑларакан таварсем япӑх пулни ҫинчен асӑрхаттарнисем сахал мар пулнӑ. «Кожупряжь» артелӗ туса кӑларакан е юсанӑ атӑ-пушмаксем пӗр-ик уйӑх тӑхӑнсанах юрӑхсӑра тухаҫҫӗ. «Красный мебельщик» артелӗн продукцийӗ—сӗтел-пукансем, шкафсем, этажеркӑсем—тирпейсӗр, сӗтел-пукансене илемлӗн сӑрламаҫҫӗ, ҫирӗп тумаҫҫӗ. Промкооперации туса кӑларакан продукцин хакӗ хаклӑ. Урӑх облаҫрен кӳрсе килнӗ йывӑҫран тунӑ пӗр кашӑк 50 пус тӑрать пулсан, промкооперации тунин пӗр тенкӗ те 25 пус тӑрать. Урӑх ҫӗртрен кӳрсе килнӗ пиллӗк литр кӗрекен битон виҫӗ тенкӗ ҫурӑ тӑнӑ пулсан, Шупашкарта туса кӑларакан пӗчӗк битон ултӑ тенкӗ ҫурӑ тӑрать.

Ҫак фактсем, вӗсем промкооперации продукци пахалӑхӗшӗн, унӑн хакне йӳнетессишӗн большевикла кӗрешменнине кӑтартса параҫҫӗ. Ку тарапчен промкооперацин хӑшпӗр руководителӗсем—таварӗ кирек мӗнле пултӑр, ӑна хӑвӑртрах суту-илӳ организацисене парас та, вӗсенчен укҫа илес, тесе шутланӑ. Суту-илӳ организацисем промкооперацине продукци пахалӑхне лайӑхлатма, ҫавӑн пекех унӑн хакне йӳнетме, таварсен ассортиментне лайӑхлатма хӑйсем енчен хӗсни пулман. Иртнӗ ҫулти ноябрь уйӑхӗнче Чебторг «Кооператор» артельтен 48 штук чемодан илнӗ, вӗсенчен 31 чемоданӗ брак пулнӑ. Декабрь уйӑхӗнче «Красный мебельщик» Чӑвашпотребсоюза панӑ сӗтел-пукансенчен 99 сӗтелне браклана.

Пирӗн республикӑра хуҫалӑхра кирлӗ таварсем туса кӑларма чӗртаварсем ҫителӗклӗ. Анчах та артельсем пӗр йышши таварсем туса кӑларма хӑнӑхнӑ та ытти ҫӗнӗ ӗҫсене пуҫармаҫҫӗ. Кашни колхоза тухса ҫӳреме трантассем, хыҫлӑ, илемлӗ, ҫӑмӑл ҫунасем, кашни хуҫалӑха турчкасемпе ухватсем, умывальниксем, щеткӑсем кирлӗ. Эпир ҫак япаласене магазинсемпе ларексенче тата базарсенче тӗл пулмастпӑр вӗт-ха. Промкооперации артелӗсен руководителӗсен, чи малтан вӗсенче ӗҫлекен коммунистсен, партипе правительство вырӑнти чӗртаварсен куллен кирлӗ таварсем туса кӑларас тӗлӗшпе йышӑннӑ постановленине сӑмахпа мар, ҫӗнӗ таварсем туса кӑларнипе ответлемелле. Вырӑнти чӗртаварпа туллин усӑ курса, ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсемпе ҫимӗҫсене ҫителӗклӗ таран кӑларассишӗн кӗрешесси промкооперацинчи коммунистсен, парторганизацисен хисеплӗ задачи пулса тӑрать. Мӗншӗн тесен ӗҫсыннисен материаллӑ пурнӑҫне куллен ҫӗклесе пырассишӗн тӑрӑшасси парторганизацисемшӗн пархатарлӑ ӗҫ пулса тӑрать.

Республикӑра лайӑх ӗҫлекен промартельсем те сахал мар. Канашри «Красный воин» артельти парторганизаци начар мар ӗҫлет. Кунта парторганизаци пуҫарнипе партипе правительство куллен кирлӗ таварсем туса кӑларас тӗлӗшпе йышӑннӑ постановленине пурнӑҫа кӗртсе пыма тытӑннӑ. Сӗнтӗрвӑрринчи «Портной» тата Канашри «Авангард» артельсенчи пуҫламӗш парторганизацисем ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсем ытларах туса кӑларассишӗн, продукци пахалӑхне лайӑхлатассишӗн тата продукци хакне йӳнетессишӗн тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ.

ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ парти организацийӗсен умне промышленность тата транспорт тӗлӗшпе кӑларса тӑратнӑ задачӑсем чылайӗшӗ промкооперацине тивеҫҫӗ. Пуҫламӗш парторганизацисен промкооперацин артелӗсемпе предприятисенче йӗркелӗх туса хума пулӑшмалла. Вӗсен ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсем туса кӑларас ӗҫре пуҫарулӑх кӑтартмалла.

Ҫаксемпе пӗрлех пуҫламӗш парторганизацисен артельсемпе предприятисенче оборудованисене, мӗнпур йышши пурлӑхпа чӗртаварсене учета илес ӗҫе тӗрӗс йӗркелеме тата вӗсемпе тирпейлӗ усӑ курма пулӑшмалла. Промкооперацинчи пуҫламӗш парторганизацисен ӗҫсыннисем валли куллен кирлӗ таварсене ҫителӗклӗ таран туса кӑларассишӗн, продукци пахалӑхне лайӑхлатассишӗн, вӗсен хакне йӳнетессишӗн кӗрешмелле. Артельсенчи мӗнпур материальнӑй пурлӑхсене тӗрӗс тата лайӑх сыхласа усрамалла тӑвас пулать.

Производствӑри тасалӑх—чи кирли. Тасалӑхпа йӗркелӗх ҫук ҫӗрте ӗҫ ӑнӑҫлӑн пулса пырассине кӗтме ҫук, вӑл брак продукци кӑларасси патне илсе пырать. Ҫавӑнпа та промкооперацин кашни артелӗнче тата предприятинче тасалӑх, ҫавӑн пекех йӗркеллӗх туса хумалла. Шупашкарти Ленин ячӗпе тӑракан тата Шупашкар районӗнчи «Паха тӗрӗ» артелӗсенче тасалӑхпа йӗркелӗх ҫук-ха, вӗсенче ҫӳп-ҫап, касӑк-кӗсӗксем йӑваланса выртаҫҫӗ, вӗсене тасатмаҫҫӗ.

Пуҫламӗш парторганизацисен промкооперацин кашни артелӗнче тата предприятийӗнче график тӑрӑх ӗҫлемелле тӑвассишӗн кӗрешмелле. Ку вӑхӑтчен промкооперацин артелӗсенче те, промышленноҫри нумайӗш предприятисенчи пекех, продукци туса кӑларасси пӗртикӗс мар пулса пырать, вӗсенче продукци туса кӑларас тӗлӗшпе малтан туса хатӗрленӗ ҫирӗп график пулман. Ҫаксемпе пӗрлех, артельсенче технологи процесӗнче ҫирӗп дисциплина пулмалла.

Ҫӗнӗ техника ыйтӑвӗсем ҫине уйрӑмах тимлӗн ҫавӑрӑнса пӑхасси, техникӑна ҫӗнетсе лайӑхлатасси, материалсем тата изделисем тӑвас ӗҫе вӗренсе ҫитес тӗлӗшпе ырми-канми ӗҫлесси, лайӑх ӗҫлекенсене хавхалантарса пырас принципа ҫирӗппӗн тата ҫине тӑрса пурнӑҫа кӗртсе пырасси—ҫаксем промкооперацинчи парторганизацисен, ҫавӑн пекех кашни коммунистӑн куллен туса пымалли ӗҫӗсем пулса тӑраҫҫӗ.

СССР Верховный Совечӗн Президиумӗ 1940 ҫулти июнӗн 26-мӗшӗнче кӑларнӑ Указ хыҫҫӑн артельсенче ӗҫ дисциплини чылаях ҫирӗпленни палӑрать. Анчах чылай артельсенче прогулсем ҫаплах пӗтмен-ха. Вӗсенче парти, комсомол тата профсоюз организацисем ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетес тӗлӗшпе начар ӗҫлеҫҫӗ. Прогулсем туни, ӗҫрен хӑйсен ирӗкӗпе тухса кайни производствӑна пысӑк сиен кӳни паллӑ. Прогулсене йӑлтах пӗтерессишӗн кулленех кӗрешсе пымалла.

ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII партконференцине хатӗрленнӗ май пулнӑ производствӑллӑ ҫӗкленӗве малашне те ҫирӗплетсе пымалла. Кашни артель тата предприяти хӑйӗн куллен кирлӗ таварсем туса кӑлармалли планне кашни кун тултарса пытӑр.

Ҫуракине халех хатӗрленсе ҫитмелле

ҪЕМӖРЛЕ. Ҫӗмӗрле райҫӗрӗҫ пайӗ тата МТС колхозсем ҫуракине мӗнле хатӗрленсе ҫитнине тӗрӗслеме тытӑнчӗҫ. Ҫак ыйтупа райҫӗрӗҫ пайӗнче тата МТ Станцинче ӗҫлекен пур агрономсем те колхозсене тухса кайнӑ.

Малтанлӑха тӗрӗсленӗ тӑрӑх ҫуракине тухма «Подборный», «Красная звезда» тата Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозсем кӑна пур енчен те хатӗрленсе ҫитнине палӑртнӑ.

«Красноармеец», «Комбайн», «Комбинат», «Ударник», «Пролетарская звезда» колхозсенче тата Ленин ячӗпе тӑракан колхозра хӗллехи вӑхӑтра тумалли пур агромероприятисене те ирттернӗ, вӑрлӑх ҫителӗклӗ хывнӑ тата ӑна кирлӗ чухлӗ кондицине ҫитернӗ, лашасем вӑтам ӳтлӗ, кадрсене ҫителӗклӗ хатӗрленӗ, агротехникӑллӑ вӗренӗве сарса янӑ. Анчах апла пулсан та, лаша кӳлмелли таврашсене хатӗрлесе ҫитермен.

Районри ытти колхозсенче ӗҫсем татах та япӑхрах. «Большевик» колхозра вӑрлӑхсене аласа тасатса тата клевера ҫапса пӗтермен, «Авангард», «Заря» колхозсенче вӑрлӑха аласа тасатма ку таринччен те тытӑнман, ҫак колхозсенче триерсем те ҫук. Юнашар колхозсем вӗсене триерсем парса пулӑшман, анчах ҫав вӑхӑтрах хӑйсен триерӗсем ахалех ларнӑ. Колхозсене триер тупса парас тӗлӗшпе райҫӗрӗҫ пайӗ те пулӑшман.

Ҫуракине тухас вӑхӑт инҫе юлмарӗ. Ҫак кӗске вӑхӑтпа туллин усӑ курса кашни колхозӑн ҫуракине тухма пур енчен те тӗплӗн хатӗрленсе ҫитессишӗн мӗнпур вӑй хурса ӗҫлес пулать.

Т. НИКИТИН.

Выставкӑри теплицӑсемпе оранжерейӑсенче

Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкинчи теплицӑсенче — суркунне. Унта халь помидорсем, хӑярсем, купӑстасем ӳсеҫҫӗ. Декабрь уйӑхӗнче акнӑ хӑярсене малтанхи хут пуҫтарса илнӗ те ӗнтӗ. А. М. Горький Сорренторан кӳрсе килнӗ йывӑҫ евӗрлӗ «Цифомандра Бетация» ятлӑ помидорсем пиҫсе ҫитнӗ, вӗсем слива майлӑрах, анчах унтан кӑшт ҫеҫ шултрарах. Хупӑ грунтра ӗҫлекен Хромов мастер йывӑҫ евӗрлӗ помидора 48 тӗпе ҫитернӗ те ӗнтӗ. Грузи павильонӗн оранжерейинче лимон йывӑҫҫисем чечеке ларнӑ.

ССР Союзӗн 1-мӗш созыври Верховный Совечӗн VIII Сессийӗ

СОЮЗ СОВЕТӖНЧЕ

Февралӗн 27-мӗшӗнче каҫхине 6 сехетре Союз Совечӗн виҫҫӗмӗш ларӑвӗ уҫӑлнӑ. Председатель сӗтелӗ хушшинче — Союз Совечӗн Председателӗ депутат **А. А. Андреев**, Союз Совечӗн Председателӗн заместителӗсем —**Т. Д. Лысенко** тата **У. Юсупов** депутатсем. Ложӑсем ҫинче — СССР Верховный Совет Президиумӗн членӗсем тата Правительство членӗсем.

ССР Союзӗн 1941 ҫулти Государство бюджечӗ ҫинчен тунӑ доклада тата Союз Совечӗн Бюджет Комиссийӗн содокладне малалла сӳтсе-яваҫҫӗ.

Председатель пулса ертсе пыраканӗ депутат **Т. Д. Лысенко** депутат **Т. Кулатова** сӑмах парать.

— Социализм ҫӗршывӗн бюджечӗ,—тет депутат Кулатов, — совет халӑхӗн пӗтӗм тӗнчипех историллӗ ҫӗнтерӗвӗсене куҫкӗски ҫинчи пек кӑтартса тӑрать. Ҫӗршыв оборони валли, Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн боевой хӑватне малалла ҫирӗплетес ӗҫ валли Правительство 70.900 миллион тенкӗ пама сӗнни пӗтӗмӗшпех ӗҫсыннисен интересӗсенчен тухса тӑрать.

ССР Союзӗн Государство бюджечӗпе пӗрлех союзлӑ республикӑсен бюджечӗсем те ӳссе пыраҫҫӗ. Ҫапла, сӑмахран, 1925—1926 ҫулта Киргизи бюджечӗ 5,5 миллион тенкӗ пулнӑ, 1941 ҫул валли вара 481.115 пин тенкӗ палӑртса хунӑ. 1941 ҫулта халӑха вӗрентес ӗҫ валли кӑна 179 миллион та 81 пин тенкӗ пама палӑртнӑ.

Малалла депутат **М. А. Гедвилас** тухса калать:

— СССР Верховный Совечӗн VII Сессинче Литва Советлӑ Социализмлӑ Республикине Совет Союзӗн составне илнӗ. Унтанпа пурӗ те 7 уйӑх кӑна иртрӗ, анчах та Литва халӑхӗн пурнӑҫӗнче мӗнле гигантла пысӑк улшӑнусем пулса иртрӗҫ! Совет влаҫӗн государство аппаратне туса хунӑ. Хресченсем ҫӗр илчӗҫ. Вуншар заводсемпе фабрикӑсене ура ҫине тӑратса ӗҫе янӑ. Халиччен ӗҫ тупаймасӑр пурӑннӑ 40 пин ҫын ытла ӗҫ илчӗҫ. Республикӑра нумай ҫӗнӗ шкулсем, халӑх университечӗсем, пӗтӗмӗшле пӗлӳ паракан курссем уҫӑлчӗҫ — вӗренӳ прави халӑхӑн тивӗҫлӗхӗ пулса тӑчӗ.

Депутат Гелвилас Литва СС Республикин 1941 ҫулти хуҫалахпа культура строительствинчи пысӑк объектсем ҫинчен калать. Вӑл предприятисене, культурӑллӑ учрежденисемпе халӑх сывлӑхне сыхламалли учрежденисене асӑнать, производствӑна ӳстерме палӑртса хунӑ цифрӑсене илсе кӑтартать. Буржуаллӑ-помещикле Литва ҫавӑн пек цифрӑсене пӗлмен тата пӗлме те пултарайман! Сметонла клика ҫӗршыври халӑх хуҫалӑхне арканса каяс патнех илсе ҫитернӗ. Халӗ ӗнтӗ пурнӑҫ хуҫи халӑх — рабочисем, хресченсем, интеллигенци. Вӗсем советлӑ ҫамрӑк республикӑн экономикипе культурине чӑн-чӑн хуҫа пек тӑрӑшса, пысӑк хастарлӑхпа малалла илсе пыраҫҫӗ. 1941 ҫулта, 1939 ҫултипе танлаштарсан, Литва бюджечӗ 3,5 хут ӳснӗ. Литва ССР бюджечӗ тӑрӑх мӗнпур расходсен ҫурри ытларах пайӗ социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли укҫа-тенкӗ парса тӑнӑ ҫӗре каять.

Депутат **С. И. Малов** ҫапла кӑтартса парать: совет бюджетне ӳссе тата пур енчен те аталанса пыракан социализмлӑ хуҫалӑхӑн ҫирӗп никӗсӗ ҫинче туса йӗркеленӗ. Унӑн пӗр тӗллев — ҫӗршывӑн производительнӑй вӑйӗсене, унӑн экономикипе культурине аталантарса вӑйлатса пырасси. Социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли 47 миллиард тенкӗ ытла пани ҫавна питех те уҫҫӑн кӑтартса парать. Ҫакӑн пек ӳсӗм вӑл социализмлӑ ҫӗршывра кӑна пулма пултарать!

СССР Сывлӑха сыхлав Халӑх Комиссарӗ **Г. А. Митерев** юлташ 1941 ҫулта сывлӑха сыхлас ӗҫре тума палӑртнӑ мероприятисем ҫинчен пӗлтерет.

— 1941 ҫулти государство бюджечӗ, —тет вӑл, — партипе правительство ӗҫсыннисен сывлӑхне сыхлассишӗн сталинла тӑрӑшнине палӑртса тӑрать.

Совет правительстви туса ирттерекен мероприятисене пула чирлекенсен хисепӗ ҫулран ҫулах чакса пырать, халӑх хисепӗ ытларах та ытларах ӳссе пырать, унӑн сывлӑхӗ лайӑхланса пырать. 1941 ҫулта ӗҫсыннисене медицина пулӑшӑвӗ парас ӗҫе малалла лайӑхлатма, ялти лечебнӑй учрежденисен, ача-пӑча консультацийӗсен, яслисен, сӗт кухнисен хисепне ӳстерме палӑртнӑ. Медицина работникӗсен хисепӗ те чылаях ӳсет: 1941 ҫулта Совет Союзӗнче 145 пин врач ытла ӗҫлемелле пулать, революцичченхи Российӑра вӗсем пурӗ те 20 пин ҫынна яхӑн кӑна пулнӑ.

Депутат **М. И. Алиев** орденлӑ Азербайджан ӳссе чечекленни ҫинчен калать. Нефть кӑларасси ҫулран ҫул ӳссе пырать, республикӑри ҫӑмӑл апат-ҫимӗҫ промышленноҫне тата промышленноҫӑн ытти отраҫлисене йӑлтах ҫӗнӗрен туса хунӑ. Акӑнакан ҫӗр лаптӑкӗ ӳссе пырать, тӗштырӑпа технически культурӑсен тухӑҫлӑхӗ хӑпарса пырать. Азербайджан ҫӗршывӗ ҫӗрмамӑк парса тӑракан иккӗмӗш база пулса тӑчӗ. Революцичченхи Азербайджанра аслӑ шкул пӗрре те пулман, халӗ вӗсем — 16.

Пӗлтӗрхи август уйӑхӗнче депутат **И. Г. Лауристин**, Эстони республикинчи Государство Думин Полномочнӑй Комиссийӗн членӗ пулса килсе, СССР Верховный Совечӗн VII Сессине саламланӑ. Халӗ ӗнтӗ СССР Верховный Совечӗн депутачӗ Лауристин Сессине Эстони СС Республикинчи пурнӑҫ социализмла ҫӗнелсе улшӑнни ҫинчен каласа парать.

Буржуаллӑ Эстонире бюджетӑн доход пайӗ ӗҫхалӑхне йывӑррӑн пусарса тӑнӑ, расход пайӗ вара ССР Союзӗ ҫине тапӑнма плацдарм хатӗрлес ӗҫе кайнӑ. Халӗ ӗнтӗ бюджет ассигнованийӗсем буржуази юхӑнтарса хӑварнӑ промышленноҫлӑ предприятисене ура ҫине тӑратас ӗҫе, ҫӗнӗ фабрикӑсемпе заводсем тӑвас ӗҫе, халӑха вӗрентес, сывлӑха сыхлас ӗҫе, социаллӑ обеспеченипе культурӑллӑ мероприятисен ӗҫне каяҫҫӗ.

Республикӑри питех те пысӑк Кренгольмски мануфактура кӑҫалхи ҫулах пӗтӗм мощноҫпа ӗҫлеме тытӑнать. Арканса пӗтнӗ «Двигатель» завод вырӑнӗнче ҫӗнӗ завод тӑваҫҫӗ. Кирпӗч, известь, цемент тата алебастр туса кӑларасси чылаях ӳсет.

Ялхуҫалӑхне укҫа-тенкӗ парса тӑма чылаях пысӑк средствӑсем уйӑраҫҫӗ. Пирвайхи 15 машинно-тракторнӑй станцине организациленӗ те ӗнтӗ, кашни вулӑсрах машинӑллӑ-лашаллӑ прокат пункчӗсем тӑваҫҫӗ. Чухӑн хуҫалӑхсене выльӑх-чӗрлӗх тата вӑрлӑх туянас ӗҫре пулӑшу параҫҫӗ.

Буржуаллӑ Эстони бюджечӗпе танлаштарсан, 1941 ҫулта Эстони СС Республикинчи социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли паракан ассигнованисем 6 хут ӳсеҫҫӗ, халӑха вӗрентес ӗҫ валли паракан средствӑсем — 8 хут ытла, сывлӑха сыхлас ӗҫ валли паракан средствӑсем — 5 хут ытла ӳсеҫҫӗ. 1941 ҫулта пӗр Таллин хулинче кӑна 40 пин тӑваткал метр чухлӗ пурӑнмалли ҫуртйӗр тӑваҫҫӗ.

Депутат **М. С. Гречуха** Украинӑри халӑх хуҫалӑхӗн ҫитӗнӗвӗсем ҫинчен калать.

Иртнӗ ҫул мӗнпур ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхӗ чылаях ӳснӗ, выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫре пысӑк ҫитӗнӳсем тунӑ. Хальхи вӑхӑтра республикӑра миллионер-колхозсем 100 колхоз ытла шутланаҫҫӗ, колхозниксен материальнӑй пурнӑҫӗ нумай лайӑхланнӑ, Румыни оккупанчӗсем юхӑнтарса пӗтернӗ Черновицы тата Измаил облаҫӗсенчи ялхуҫалӑхне ҫӗклесе ярасси — черетри задача пулса тӑрать.

Кӑҫалхи питех те пысӑк задачӑсене пурнӑҫа кӗртесси, — тет депутат Гречуха, — ӗҫсынни депутачӗсен вырӑнти Совечӗсем мӗнле ӗҫленинчен те чылай килет.

Молдаван халӑхӗн ячӗпе депутат **В. Ф. Форш** правительство мероприятийӗсене — ҫӗршыв оборонине, Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн боевой хӑватне малалла ҫирӗплетсе пыма пулӑшакан мероприятисене хӗрӳллӗн саламлать.

— Бессарабири ӗҫсыннисем, — тет вӑл, — Румыни оккупанчӗсен пусмӑрӗнчен ӗмӗрлӗхех ирӗке тухрӗҫ. 1940 ҫулти июнӗн 28-мӗш кунӗ Бессарабири мӗнпур ӗҫсыннисемшӗн историллӗ кун пулса тӑрать. Ҫак кун партипе правительство ирӗкӗпе, халӑхсен аслӑ ҫулпуҫӗ Сталин юлташ кӑтартса панипе, Молдаван халӑхне икӗ пая уйӑрса тӑнӑ чикӗне Хӗрлӗ Ҫар ӗмӗрлӗхех пӗтерсе хучӗ.

Унтанпа пурӗ те 8 уйӑх кӑна иртрӗ-ха. Ҫак вӑхӑт хушшинче Бессарабине Румыни оккупанчӗсем кӳнӗ сиене пӗтерес тӗлӗшпе пысӑк ӗҫ туса ирттернӗ. Промышленноҫлӑ тата коммуналлӑ предприятисене ура ҫине тӑратаҫҫӗ, реконструкцилеҫҫӗ. Ӗҫсӗрлӗхе ӗмӗрлӗхех пӗтернӗ.

Халиччен помещиксемпе монастырьсен аллинче пулнӑ 250 пин гектар ытла ҫӗре ҫӗрсӗр тата сахал ҫӗрлӗ хресченсене панӑ. Чухӑн хуҫалӑхсене вуншар пин пуҫ выльӑх-чӗрлӗх, кивҫен вӑрлӑхсем, лашасем туянма кивҫен укҫа панӑ. Ҫӗнӗ шкулсем тата культурӑллӑ ытти учрежденисем уҫӑлнӑ.

1941 ҫулта республика бюджечӗ 447 миллион тенкӗ пулать, ҫак бюджет Молдаван СС Республикинчи экономикӑпа культурӑна малалла ӳстерсе пыма май парать.

Депутат **А. В. Беляков** совет халӑхӗн пурнӑҫӗ лайӑхланса пынине паллӑ тӑвать. Бюджетӑн расход пайӗ ҫинчен каласа, ҫӗршыв оборони валли 70.900 миллион тенкӗ пама палӑртнине депутат Беляков хӗрӳллӗн ырлать.

— Пирӗн правительство тата Сталин юлташ хӑй ывӑнма пӗлмесӗр тӑрӑшнипе, — тет вӑл, — пирӗн ҫӗр ҫинчи тата тинӗс ҫинчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйсем кирек мӗнле тӑшманшӑн та ытларах та ытларах хӑрушӑ вӑй пулса пыраҫҫӗ. Эпир, СССР ҫар авиацийӗн работникӗсем, ҫӗнӗ техникӑна уйрӑмӑнах лайӑх курса тӑратпӑр. Ҫакна кура эпир социализмлӑ ҫӗршывӑн хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсене никам та ҫӗнтерме пултарас ҫуккине ҫирӗппӗн шанса тӑратпӑр.

Депутат **С. А. Вагапов** Башкир АСС Республикинчи халӑх хуҫалӑхӗпе культура ҫитӗнӗвӗсем ҫинчен калать.

Депутат **П. М. Горюнов** финанс органӗсен ӗҫӗсем ҫинчен калать. Вӑл хуласемпе районсенчи учрежденисенчи ӗҫ укҫин тӗрлӗ ставкисене пӗтерме сӗнет. Час-часах пӗр хулара кӑна мар, пӗр учрежденире те пӗр квалификациллӗ работниксемех тӗрлӗ ӗҫ укҫи илеҫҫӗ.

Ҫакӑнпа Союз Совечӗн ларӑвӗ хупӑнать. Ҫитес лару февралӗн 28-мӗшӗнче ирхине 11 сехетре пулать. (ТАСС).

НАЦИОНАЛЬНОҪСЕН СОВЕТӖНЧЕ

Февралӗн 27-мӗшӗнче ирхине 11 сехетре Национальноҫсен Совечӗн виҫҫӗмӗш ларӑвӗ уҫӑлнӑ. Председатель сӗтелӗ хушшинче—Национальноҫсен Совечӗн Председателӗ депутат **Н. М. Шверник**, Национальноҫсен Совечӗн Председателӗн заместителӗсем—**Ч. А. Асланова** тата **М. В. Кулагин** депутатсем. Ложӑсем ҫинче—СССР Верховный Совет Президиумӗн членӗсем тата Правительство членӗсем.

ССР Союзӗн 1941 ҫулти Государство бюджечӗ ҫинчен тунӑ доклада тата Национальноҫсен Совечӗн Бюджет Комиссийӗн содокладне малалла сӳтсе-яваҫҫӗ. Председатель пулса ертсе пыраканӗ депутат **Ч. А. Асланова** депутат **В. Т. Лациса** сӑмах парать.

Депутат Лацис ССР Союзӗн 1941 ҫулти Государство бюджетне пӗтӗмӗшпех ырлать тата ӑна ҫирӗплетме сӗнет.

— Латвири буржуази,—тет вӑл, — советлӑ Латви валли питех те юхӑнса ҫитнӗ промышленность хӑварнӑ. Буржуаллӑ Латвин плутократиллӗ правительстви ҫӗршывран Хӗвеланӑҫ Европӑри государствӑсен аграрлӑ хушмалчи туса хунӑ. Латвири ӗҫсыннисем буржуаллӑ-помещикле плутократи пусмӑрне сирсе пӑрахса ССР Союзӗнчи халӑхсен тӑванлӑ ҫемьине кӗнӗ хыҫҫӑн,—Латви республикинчи экономикӑпа культурӑна вӑйлатса яма кирлӗ условисене йӑлтах туса хунӑ. Совет влаҫӗ туса хунӑранпа иртнӗ кӗске срок хушшинчех Латвире нумай ӗҫсем туса ирттернӗ: промышленность ҫӗкленсе кайнӑ, ӗҫхресченӗсем ҫӗр илнӗ, вуншар шкулсем, больницӑсем, клубсем уҫнӑ. Малалла депутат Лацис Латви СС Республикин 1941 ҫулти бюджечӗн уйрӑм статьисене буржуаллӑ Латви бюджечӗпе танлаштарса кӑтартать. Халӑха вӗрентес ӗҫ валли паракан средствӑсем 5 хут, сывлӑха сыхлас ӗҫ валли паракан средствӑсем 9 хут ӳсеҫҫӗ. 1941 ҫулта ялла вырӑнсенче кӑна 20 шкул тума палӑртнӑ,—вӑл буржуаллӑ правительство 10 ҫул хушшинче тунӑ шкулсенчен нумайрах.

— Мирлӗ политикӑна ҫирӗппӗн тытса пырса,—тет депутат Лацис,—Совет Союзӗ хӑйӗн чиккисен оборонине ҫирӗплетес тӗлӗшпе ывӑнма пӗлмесӗр тӑрӑшать. Бюджетра ҫӗршыв оборони валли пама палӑртса хунӑ суммӑна латыш халӑхӗ хӗрӳллӗн ырлать. Камӑн мирлӗ ӗҫне пирӗн паттӑр Хӗрлӗ Ҫар сыхласа тӑрать, ҫавсем—телейлӗ!

Нумай нациллӗ Совет Союзӗнчи мӗнпур ӗҫсыннисем хамӑрӑн никам ҫӗнтереймен Хӗрлӗ Ҫарӑн вӑйӗпе хӑватне вӗҫӗ-хӗррисӗр шанса тӑраҫҫӗ, коммунистла партине, совет правительствине, ӗҫсыннисен аслӑ ҫулпуҫне Сталин юлташа пӗтӗм чӗререн шанса тӑраҫҫӗ, Сталин юлташ ертсе пынипе малалла, коммунизм патнелле пыраҫҫӗ.

Ораторӑн ҫак сӑмахӗсене саламласа депутатсем тӑвӑллӑн алӑ ҫупаҫҫӗ.

— Правительство тӑратнӑ бюджета пӗтӗмӗшпех ырласа, — тет депутат **А. Казакпаев**,—эпир ҫӗршыв оборони валли тата советлӑ ҫӗнӗ республикӑсемпе ҫӗнӗ облаҫсенчи хуҫалӑхпа культурӑна вӑйлатас ӗҫ валли паракан ассигнованисене уйрӑмах пысӑк савӑнӑҫпа саламлатпӑр.

Депутат **В. М. Истомин** ҫапла калать: Совет Союзӗн хуҫалӑхӗ калама ҫук пысӑк хӑвӑртлӑхсемпе ӳссе пырать, ун пек хӑвӑртлӑхсене тӗнчери пӗр ҫӗршыв та курман тата курма та пултараймасть. Ҫакна ӑна Хабаровск крайӗнчи хуҫалӑх ӳсӗмӗ те уҫҫӑн кӑтартса парать.

Унтан депутат **К. Д. Кулов** тухса калать. ССР Союзӗн 1941 ҫулти Государство бюджечӗ,—тет вӑл,—ленинла-сталинла наци политикине палӑртса тӑрать тата Совет Союзӗнчи мӗнпур халӑхсен культурине, экономикине тата материаллӑ пурнӑҫне малалла хӑпартса пыма май парать. Ӑна кӑтартса паракан примерсенчен пӗрри вӑл—Ҫурҫӗр Осетия. Совет влаҫӗн ҫулӗсенче Ҫурҫӗр Осетия царизмӑн кая юлнӑ тата чухӑн колонийӗ пулнӑ ҫӗршыв — чечекленсе тӑракан социализмлӑ республика пулса тӑчӗ. 1913 ҫултипе танлаштарсан, промышленность кӑларакан мӗнпур продукци хисепӗ 9 хут ӳснӗ. Тӗштырӑ культурисен тухӑҫлӑхӗ тӗлӗшпе государство панӑ заданине ирттерсе тултарнӑ. Ҫурҫӗр Осетин бюджечӗ, 1924 ҫултипе танлаштарсан, 1940 ҫулта 80 хут ӳснӗ.

Депутат **П. С. Прокконен** ҫамрӑк Карело-Финн СС Республики тунӑ ҫитӗнӳсем ҫинчен калать. Карело-финн халӑхӗ хӑйӗн творчествӑллӑ пултарулӑхӗсене анлӑн сарса янӑ, аслӑ вырӑс халӑхӗ пулӑшнипе, Ленин—Сталин партийӗ ертсе пынипе халӑх хуҫалӑхӗпе культура ӗҫӗнче питех те пысӑк ҫитӗнӳсем тунӑ. Республикӑн ҫӗнӗ районӗсенче белофинсем ҫӗмӗрсе хӑварнӑ предприятисене кӗске срок хушшинчех юсаса ӗҫе янӑ. Хуласемпе ялсенче творчествӑллӑ ӗҫ пырать. Машинно-тракторнӑй станцисем, совхозсем организациленӗ. 270 шкул, нумай клубсем, театрсем, сывлӑха сыхлас ӗҫ валли тӗрлӗрен 160 учреждени уҫнӑ.

— Правительство Сессире пӑхса тухма тӑратнӑ бюджет,—тет депутат **А. Гельдыев**,—Совет Союзӗн халӑх хуҫалӑхӗ пӗрмаях ӳссе пынине, унӑн экономикӑпа ҫар хӑвачӗ ҫирӗпленсе пынине уҫҫӑн кӑтартса паракан документ пулса тӑрать.

Туркменири колхозниксен творчествӑллӑ пуҫарулӑхӗ калама ҫук пысӑк. Иртнӗ ҫул Ташауз облаҫӗнчи 20 пин колхозник 34 кун хушшинче 23 километр тӑршшӗ канал тунӑ, ҫак канал колхоз хирӗсене шӑварса тӑма шыв парать. Республикӑра питех те пысӑк водохранилище туса пӗтернӗ, вӑл 160 миллион кубометр шыв тытса тӑма пултарать. Ытти водохранилищесене тӑвас тӗлӗшпе те ӗҫсем анлӑн сарӑлса кайнӑ.

— 1941 ҫулти государство бюджечӗ,—тет депутат **С. Г. Хоштария**,—союзлӑ советлӑ социализмлӑ мӗнпур 16 республикӑн хуҫалӑхӗпе культурине ӳстерсе чечеклентерме май парать.

Оратор Советлӑ Грузия вӑйлӑн ӳссе пыни ҫинчен калакан фактсене илсе кӑтартать. 1913 ҫултипе танлаштарсан, шултра промышленность кӑларакан пӗтӗм продукци иртнӗ ҫулта 26 хут ытла ӳснӗ. Грузири ял тӗпренех улшӑннӑ. Колхозсемпе совхозсем питех те хаклӑ субтропика культурисемпе специальнӑй технически культурӑсем акса тӑваҫҫӗ. Грузия талккишпех хутла пӗлекенсен ҫӗршывӗ пулса тӑчӗ.

Депутат **А. Т. Венцлова** советлӑ ҫамрӑк Литвара культурӑпа искусство хӑпарса пыни ҫинчен калать.

Буржуаллӑ Литвара хут вӗренесси—капиталистсен, помещиксен тата кулаксен привилегийӗ пулнӑ. Халӑха вӗрентес ӗҫре буржуаллӑ правительствӑн политики хут ҫине ҫырса хуман ҫакӑн пек законран тухса тӑнӑ: «Халӑха вӗрентнинчен усӑ пуласси иккӗлентерет, сиен пуласси уҫҫӑнах курӑнса тӑрать». Ӗҫсыннисен ачисем вӑтам шкулсенче, хӑш чухне пуҫламӗш шкулсенче те вӗренме пултарайман, вӗсем аслӑ шкулта вӗренесси ҫинчен шухӑшламалли те пулман.

Депутат **Д. Искандаров** Таджик СС Республикинчи халӑх хуҫалӑхӗпе культура ӳссе чечекленнине чаплӑ цифрӑсемпе кӑтартса парать. Ялхуҫалӑхӗнчи ҫитӗнӳсем уйрӑмах пысӑк. Республика уйхирӗсенче 51 МТС ӗҫлет. 1940 ҫулта государствӑна ҫӗрмамӑк памалли плана 104 процент ытла тултарнӑ. Пӗрмаях ӳссе пыракан государство бюджечӗ культурӑна малалла ӳстерсе чечеклентерме май парать. 1941 ҫулта социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли 322 миллион тенкӗ пама палӑртнӑ.

— Эстони СС Республикин пирвайхи социализмлӑ бюджечӗ,—тет депутат **П. Г. Андрезен**,—буржуази пусмӑрӗнчен ирӗке тухнӑ Эстони халӑхӗн интересӗсемпе йӑлтах килӗшсе тӑрать.

Ҫӗр реформи туса ирттернипе республикӑри ҫӗрсӗр хресчен хуҫалӑхӗсем 24 пин хуҫалӑх ытла тата сахал ҫӗрлӗ хресчен хуҫалӑхӗсем 26 пин хуҫалӑх ытла ҫӗр илчӗҫ. МТС-сем туса хуни тата союзлӑ ытти республикӑсенчен минераллӑ удобренисем илсе пыни кӑҫалхи ҫул 1.034 пин гектартан кая мар ҫӗр лаптӑкне акса хӑварма май парать. Государство бюджечӗ тӑрӑх паракан средствӑсем промышленноҫа хӑвӑрт ӳсме пулӑшаҫҫӗ.

Социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсем валли паракан пысӑк ассигнованисем Эстони халӑхӗн ҫӗнӗ пурнӑҫне уҫҫӑн кӑтартса параҫҫӗ. Государство бюджечӗ республикӑри халӑха вӗрентес ӗҫе, наукӑпа искусствӑна шанчӑклӑн вӑйлатса пыма май парать.

— Эстони СС Республикинчи ӗҫсыннисем умӗнче, — тет депутат Андрезен,—хисеплӗ задача—кӗске вӑхӑт хушшинчех Совет Союзӗнчи малта пыракан республикӑсен ретне тӑрас задача, хамӑрӑн социализмлӑ тӑван ҫӗршывӑн экономикипе оборонин хӑватне ҫирӗплетес ӗҫе пулӑшу парас задача тӑрать.

Депутат **Р. К. Ибрагимов** ССР Союзӗн Государство бюджетне ырлать, Башкир АССР примерӗ тӑрӑх вырӑнти бюджетсемпе ҫыхӑнса тӑракан хӑшпӗр ыйтусем ҫинче чарӑнса тӑрать. Вырӑнти бюджетсене тивӗҫсӗр кая юлса тӑваҫҫӗ, ялан пекех вӗсене пирвайхи сурҫул вӗҫӗнче ҫирӗплетеҫҫӗ. Депутат Ибрагимов вырӑнти бюджетсене ҫулталӑк пуҫламӑшӗнчех ҫирӗплетме кирлӗ тесе шутлать.

Ҫакӑнпа Национальноҫсен Совечӗн ларӑвӗ хупӑнать. Ҫитес лару февралӗн 28-мӗшӗнче каҫхине 6 сехетре пулать.

(ТАСС)

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

ВКП(б) райкомĕн организациллĕ ĕçĕ

Шупашкар районĕнче пуçламĕш парторганизацисем 13, кандидат групписем 10 шутланаççĕ. Анчах та ВКП(б) райкомĕ çак пуçламĕш парторганизацисемпе кандидат групписене çителĕксĕр ертсе пырать. Парти райкомĕ кашни пуçламĕш парторганизаципе кандидат группине уйрăмăн ертсе пыма вĕренсе çитмен-ха. Пуçламĕш парторганизацисен тата кандидат групписен пухăвĕсенче партин çӳлти органĕсем йышăннă решенисене сӳтсе-явса вĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе мĕнле ĕçленине куллен тĕрĕслесе тăмасть. Çакна пула ВКП(б) Центральный Комитечĕн, СССР Совнаркомĕн тата ВКП(б) Чăваш Обкомĕн чылай решенийĕсене нумай пуçламĕш организацисенче сӳтсе-явмаççĕ, вĕсене пурнăçа кĕртме конкретлă ĕçсем палăртмаççĕ.

Шупашкар районĕнчи вăрман хуçалăхĕнчи, Алгешри тата Уполнаркомзаг конторинчи пуçламĕш парторганизацисем ВКП(б) Центральный Комитечĕн 1940 çулти июлĕн 10-мĕшĕнчи постановленине тата парти Чăваш Обкомĕн VII-мĕш пленумĕн решенине коммунистсен пухăвĕнче сӳтсе-явман, çав решенисене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе нимĕнле практикăллă ĕçсем те палăртса хуман. Анчах та парти райкомĕ тата унăн инструкторĕсем çак çитменлĕхе хăвăрт пĕтерме пуçламĕш парторганизацисене пулăшман.

ВКП(б) райкомĕ хăйĕн ларăвĕнче Иккасси колхозĕнчи, райсовет исполкомĕнчи, машинно-тракторнăй станцинчи, райсоюзри тата Алгешри пуçламĕш парторганизацисен отчечĕсене час-часах итлет. Анчах та çак пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕсем лайăхланни курăнмасть-ха. Ку вăл ВКП(б) райкомĕ хăйĕн решенийĕсене пурнăçланине тĕрĕслесе тăманнинчен килет. Хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем тата кандидат групписен парторгĕсем, çавăн пекех райком бюровĕн членĕсем хăйсене хушнă ĕçсемшĕн ответлăха туймаççĕ.

Уполнаркомзагри пуçламĕш парторганизаци секретарĕ пулса ВКП(б) райком бюровĕн членĕ Ведин юлташ ĕçлет. Анчах та вăл хăйĕн ĕçĕ çине нимĕн ответсăр пăхать. Çак пуçламĕш парторганизаци питĕ начар ĕçлет. Партин çӳлти органĕсен решенийĕсене коммунистсен пухăвĕсенче сӳтсе-явмаççĕ, пухусем йĕркеллĕ пулса иртмеççĕ, парти хуçалăхне япăхтарнă, ĕç планĕсене ячĕшĕн кăна тăваççĕ, вĕсене нихăçан та пурнăçа кĕртмеççĕ. Парторганизацинчи хăшпĕр коммунистсен порученисем çук. Анчах та парти райкомĕ çак пуçламĕш парторганизацин ĕçĕсем çинчен отчетсем итленипе лăпланать, унăн ĕçне тĕплĕн пĕлсе, ăна лайăхлатма куллен пулăшса пымасть.

ВКП(б) райкомĕн бюро ларăвĕнче райсовет исполкомĕнчи парторганизаци тата партгруппа ĕçĕсем çинчен пĕрре кăна мар отчет итленĕ, сӳтсе-явнă, решенисем йышăннă. Çапла пулсан та, пуçламĕш парторганизаци те партгруппа та хăйсен ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе питĕ сахал ĕçлеççĕ. Служащисене политикăллă воспитани парас ĕç начар тăрать. Стена хаçачĕ йĕркеллĕ тухса тăмасть, докладсемпе лекцисем туса ирттерессине йĕркелемен, ĕççыннисен жалобисем çине ответсăрла пăхаççĕ. Хăшпĕр жалобăсене 80 кун хушшинче те пăхса тухса татса памаççĕ. «Красная знамя» колхозри çитменлĕхсем çинчен 1940 çулти июнĕн 11-мĕшĕнче килнĕ жалобăна халĕ те тĕрĕслесе тухман. Çакнашкал жалобăсем 16 шутланаççĕ. Çапла пулин те пуçламĕш парторганизаци çак ыйтупа интересленмен. Партгруппа ячĕшĕн кăна тăрать, унăн 1940 çулта виçĕ хутчен кăна лару пулнă, икĕ ларун протоколĕсем те çук.

Районри колхозсенчен пĕринче çеç пуçламĕш парторганизаци пур, кунсăр пуçне территориллĕ пуçламĕш организаци тепре шутланать. Анчах та парти райкомĕ çак пуçламĕш организацисене çителĕксĕр ертсе пырать, райком бюровĕн ларăвĕнче отчетсем итленипе лăпланса ларать. Сăмахран, Иккасси колхозĕнчи пуçламĕш парторганизаци ĕçĕсем çинчен иртнĕ çулта виçĕ хутчен отчет итленĕ, çитменлĕхсем пуррине палăртнă. Шутпала, пуçламĕш парторганизацин ĕçĕсем лайăхланмалла пек, анчах та ĕçре ăна курма çук. Мĕншĕн тесен, парти райкомĕ пуçламĕш парторганизацине ĕçре пулăшман, йышăннă решени хăй тĕллĕнех ĕçе лайăхлатасса шанса тăнă. Ахальтен мар ĕнтĕ колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетме панă плана тултарман, çуракине начар хатĕрленет, колхозниксем хушшинче политикăллă-массăллă ĕç питĕ çителĕксĕр. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Албутов юлташ колхоз председательне пулăшас вырăнне унăн ĕçне хăй çине илет, бригадирсене хăй распоряженисем парать.

Пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсемпе ĕçлесси ВКП(б) райкомĕн ĕçĕнче пысăк вырăнта тăмалла. Анчах та парторгăнсен отчетпа суйлав пухăвĕсем пулнă хыççăн пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсене тата кандидат групписен парторгĕсене пухса 3 хутчен кăна канашлу туса ирттернĕ. Вĕсене партиллĕ-организациллĕ ĕçсене йĕркелеме куллен пулăшни çук. Заместительсемпе ĕçлесси пушшех те начар тăрать. Вĕсен ĕçĕпе ВКП(б) райкомĕ пачах интересленмест.

Пуçламĕш парторганизацисемпе кандидат групписене тĕрĕс ертсе пырас ĕçре парти райкомĕсенче информаци ĕçне лайăх йĕркелени пулать. Шупашкар райкомĕнче çак ĕçе начар йĕркеленĕ. Пуçламĕш парторганизацисен протоколĕсене сăнаса вĕренес ĕçе райком хакламасть, вĕсене регистрацилениcĕр, деласем ăшне çĕлесе хунисĕр пуçне урăх нимĕн те тумаççĕ. Машинно-тракторнăй станцинчи пуçламĕш парторганизацин пĕр пухăвĕнче партие илессине вăйлатма, васкатма хушакан решени йышăннă. Вăл решени ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1940 çулти июлĕн 10-мĕшĕнче йышăннă решение хирĕç пырать. Районри финанс пайĕнчи, судпа прокуратурăри пуçламĕш парторганизацисем «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренес тĕлĕшпе ăмăрту пуçласа яма хушакан решени йышăннă. Çакнашкал тĕрĕс мар решенисем йышăннине татах та илсе кăтартма пулать. Анчах та парти райкомĕ тата унăн инструкторĕсем пуçламĕш парторганизацисен протоколĕсене сăнаса вĕренмеççĕ, йăнăшсене тӳрлетме пулăшмаççĕ.

ВКП(б) райкомĕнче партиллĕ ĕçĕн опытне пĕрлештерессине, парти членĕсемпе кандидачĕсен ыйтăвĕсене шута илессине хакламаççĕ. Çакна пула пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕнчи çитменлĕхсене вăхăтра тупса палăртмаççĕ, пуçламĕш парторганизацисем хăйсем çинчен райкома нимĕнле информаци те тăратмаççĕ.

ВКП(б) райкомĕ пуçламĕш парторганизацисенче парти хуçалăхне йĕркелесси çинчен решенисем сахал мар йышăннă, анчах та ĕç юсанмасть. Хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем парти хуçалăхĕшĕн ответлăх туйми пулнă. Судпа прокуратурăри парторганизацинче миçе коммунист учетра тăнине пĕлме çук. Протоколсене питĕ тирпейсĕр йĕркелеççĕ, вĕсене ытти хутсемпе пĕрле çĕлесе хураççĕ. Алгешри пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Андреева юлташ парти документчĕсене библиотекăри кĕнекесемпе пĕрле усрать.

ВКП(б) райкомĕн организациллĕ ĕçĕнче чылай çитменлĕхсем пур. Районра хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисемпе кандидатсен групписене ВКП(б) Уставĕ хушнă пек туман. Алгешри территориллĕ пуçламĕш парторганизацинче сельпо председателĕ, вулав çурт заведующийĕ, ялсовет председателĕ, «Паха тĕрĕ» артель председателĕ тата икĕ колхозра ĕçлекен коммунистсем тăраççĕ. Устав тăрăх Кадыков ячĕпе тăракан колхозра партипе комсомол группи тума май пур. Çĕнъялти кандидатсен группине темиçе колхозри коммунистсене пухса тунă. Парти райкомĕ пĕччен коммунистсемпе ĕçлессинчен шикленсе темиçе колхозри, ялти, тĕрлĕ ĕçре ĕçлекен коммунистсене пухса кандидатсен группи тума юратать.

Парти райкомĕн оргинструкторски отделĕ пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕсемпе сахал интересленет, инструкторсене пуçламĕш парторганизацисене пулăшма çителĕксĕр вĕрентет. ВКП(б) райкомĕ организациллĕ ĕç çине сахал çавăрăнса пăхнă пирки пуçламĕш организацисем те çак ĕçе манăçа хăвараççĕ.

ВКП(б) райкомĕн организациллĕ ĕçе вăйлатмалла, пуçламĕш парторганизацисене ертсе пырассине лайăхлатмалла.

А. МОЛОСТВОВ.

ВКП(б) Обкомĕн инструкторĕ,

Агитаци—умра тăракан ĕçсене вăйлатма пулăшмалла

Агитатор ĕçĕ—чыслă ĕç. Лайăх агитатор пулас тесен, кашни агитаторăн хăйĕн пĕлӳлĕхне ӳстерсе пымалла, агитаци ĕçне производствăллă ыйтусемпе çыхăнтармалла. Агитаци ĕçне производствăллă ыйтусемпе çыхăнтарса пынă çĕрте ĕçсем те аван пулса пыраççĕ. Асанкассипе Хырхĕрри ялсовечĕсем малтанхи вăхăтра пур енĕпе те юлса пынă. Асăннă ялсоветсенче агитаципе пропаганда ĕçĕ пачах пулман. 1940 çулта Асанкасси ялсоветĕнче парти кандидачĕсен группине организациленĕ. Çавăнтанах агитколлектив ĕçлеме тытăнать. Çак ĕç йĕркеллĕ пулса пырать. Агитаципе пропаганда ĕçĕ йĕркеленсе пынă май ялсоветри, колхозсенчи ĕçсем ăнăçлăн тата вăхăтра пулса пыраççĕ. «Двигатель революции» колхоз 1940 çулти ялхуçалăх ĕçĕсене кăтартуллăн вĕçлерĕ.

1941 çулта Асанкассинчи агитаторсем уйрăмах лайăх ĕçлеççĕ. Вĕсем ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцине пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илессишĕн агитацилерĕç, социализмлă ăмăртăва пуçарса пычĕç. Çапла ĕçленипе партконференци уçăлнă куна ялсовет тата колхозсем пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илчĕç.

Агитаципе пропаганда ĕçне туса пыман çĕрте колхозсем чылай ĕçсемпе юлса пыраççĕ. «15 лет Чувашии», «Искра II», «Оборона» колхозсем çуракине япăх хатĕрленеççĕ. Вăрлăхсене сортласа пĕтермен, ялхуçалăх машинисене юсамаççĕ, пĕр сăмахпа каласан, агротехникăн хĕллехи мероприятийĕсене пурнăçа кĕртсе пымаççĕ.

Халĕ агитаторсем умĕнче пысăк ĕçсем тăраççĕ. Вĕсен ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференци материалĕсене колхозниксемпе колхозницăсем хушшинче тĕплĕн ăнлантарса памалла, агитаци ĕçне производствăллă ыйтусемпе çыхăнтарса, умра тăракан ĕçсене кăтартуллăн вĕçлеме пулăшмалла.

Мих. ЯКОВЛЕВ.

Комсомольский р.

Единоличниксем хушшинчи политикăллă агитаци

ЕЛЧĔК. ВКП(б) Чăваш Обкомĕн V пленумĕ ялсенче коллективизаци ĕçне вăйлатма кирли çинчен асăрхаттарчĕ. Халĕ пленум решенине чылай пуçламĕш парторганизацисем çине тăрса пурнăçа кĕртме тытăнчĕç. Вĕсем единоличниксене колхоза явăçтарас ĕçе большевикла тимлĕхпе туса пыма пуçларĕç. Единоличниксене колхоза кĕртесси политикăллă агитаци урлă пулса пырать.

1941 çулти январĕн 1-мĕшне районри хресчен хуçалăхĕсенчен 87 процентне колхозсем пĕрлештерсе тăраççĕ. Çапла районĕпе единоличниксем татах 885 хуçалăх шутланаççĕ. Колхозсем хресченсене пуян та культурăллă пурнăç туса пани, колхозсем шултра хуçалăхсем пулса тăни пуриншĕн те паллă ĕнтĕ. Колхозсем организаципе хуçалăх тĕлĕшĕнчен тĕрекленсе пынине единоличниксем хăйсем те лайăх курса тăраççĕ.

Политикăллă агитаци ĕçне единоличниксене колхоза кĕртессипе çыхăнтарса пынă çĕрте коллективизаци ĕçĕ те лайăх пулса пырать. Çак иртнĕ кунсенче кăна районĕпе 86 хуçалăх колхоза кĕнĕ. «Октябрь» колхоза 10 хуçалăх, «Коммунист» колхоза 9 хуçалăх, «Комбайн» колхоза 7 хуçалăх çĕнĕрен кĕнĕ.

Анчах, уйрăм ялсенче агитаци ĕçне япăх туса пыраççĕ. Единоличниксене обществăллă пурнăç айккине тăратса хăвараççĕ, вĕсем хушшинче политикăллă агитаци ĕçне туса пымаççĕ, единоличниксене колхоза кĕме пулăшмаççĕ.

Çураки çывхарса килет. Çуракине ирттерме хатĕрленнĕ май, единоличниксем хушшинче политикăллă агитацине вăйлатас пулать. Пуян та телейлĕ пурнăçăн никĕсĕ—коллективлă хуçалăх пулнине единоличниксене тĕплĕн ăнлантарса памалла.

А. ДУДКИН.

Агитаци ĕçне куллен туса пырар

Пирĕн большевикла партин вăйĕ, тĕрекĕ вăл—халăх массисемпе тăччăн çыхăнса тăнинчен, вĕсене умра тăракан задачăсене пурнăçа кĕртсе пыма мобилизацилениинчен килет. Шăхасан районĕнче политикăллă агитаци ĕçне илсе пăхсан, кунта кăçал чылай улшăнусем туни палăрать.

Политикăллă агитацине вăйлатни колхозсене хăйсен умĕнче тăракан ĕçсене вăхăтра пурнăçа кĕртсе пыма пулăшать. Киров ячĕпе тăракан колхозри тата Тури Сурăмри пуçламĕш парторганизацисем çумĕнчи агитколлективсем лайăх ĕçлеççĕ. Тури Сурăмри пуçламĕш парторганизацинче 9 коммунист, вĕсем пурте агитаторсем пулса ĕçлеççĕ. С. Денисов, П. Константинов юлташсем агитаци ĕçне бригадăсенче аван йĕркеленĕ.

Ямашри, Ухманти, Чуракассинчи тата Сителти пуçламĕш парторганизацисем çумĕнчи агитколлективсем ку вăхăтченех начар ĕçлеççĕ, агитацине производствăллă ыйтусемпе çыхăнтармаççĕ.

А. АНТОНОВ.

Член укçи çинчен

Партин укçа-тенки коммунистсенчен кашни уйăхра илекен член укçинчен пухăнать. Коммунистсенчен член укçи илес ĕçе пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем çине хунă. Вĕсен член укçине кашни уйăхра вăхăтра пухмалла, ăна çийĕнчех перекет кассине кайса хывмалла.

Ишлей районĕнчи парторганизацинче пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсемпе кандидатсен групписене ертсе пыракансем 24 çын шутланаççĕ. Вĕсем хушшинче член укçине вăхăтра пухас тата пухнă укçана çийĕнчех перекет кассине кайса хывас тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлекенсем сахал мар.

Пуçламĕш парторганизацисен хăшпĕр секретарĕсемпе парторгсем член укçине пухассине тата перекет кассине кайса хывассине пĕчĕк ĕç çине пăхнă пек пăхаççĕ, укçана вăхăтра пухмаççĕ, пухнă укçана кайса хывмасăр хăйсем çумĕнче нумай вăхăт хушши тытса тăраççĕ. Чаканарти пуçламĕш парторганизацин секретарĕ пулса ĕçленĕ Алферов юлташ коммунистсенчен иртнĕ çулти июль, август, сентябрь тата октябрь уйăхĕсемшĕн пухнă член укçине январь уйăхĕнче, парти райкомĕ асăрхаттарнă хыççăн тин кайса хывнă.

МТС-ри, Кшавăшри, райсовет исполкомĕнчи, Тивĕшри, райсоюзри пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем член укçи пухассипе начар ĕçлеççĕ, парти райкомĕнчен аса илтермесĕр пухмаççĕ, е пухнă укçана кайса хывмаççĕ.

Член укçине кашни уйăхра вăхăтра тӳлесси кашни коммунистăн обязанноçĕ. Анчах, пур коммунистсем те мар член укçине вăхăтра тӳлеççĕ. Райпотребсоюзри Думанов, Кожанов, Андреев коммунистсем пĕр трукăн виçшер уйăхшăн член укçи тӳлеççĕ.

Алинори пуçламĕш парторганизацинче член укçи илсен паллă тумалли штампа çухатнă. Машинно-тракторнăй станцинчи пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Смирнов юлташ ВКП(б) Центральный Комитечĕ член укçи пухас тĕлĕшпе кăларнă инструкцине пăсать. Вăл, трактористсем кашни уйăхра ĕçукçи илеççĕ пулсан та, колхозниксен шучĕпе член укçине 50 пус çеç илет.

Я. СЕДОВ.

Партконференци решенийĕсене ăнлантарма

ЕЛЧĔК. Çак кунсенче 6 çынтан тăракан йĕлтĕрçĕсен команди колхозсене тухса кайрĕ. Ку команда 6 колхозра пулать. Вĕсем хăйсем пулакан колхозсенче XVIII партконференци решенийĕсене ăнлантарса параççĕ, докладсем тата калаçусем ирттереççĕ.

А. Дудкин.

Ленин тата социализмлă тăван çĕршыва сыхласси

В. И. Ленин социализмлă революцин гениллĕ çулпуçĕ, совет государствин строителĕ, вăл—вырăс халăхĕн аслă ывăлĕ, социализмлă тăван çĕршывăн çулăмлă патриочĕ,—В. И. Ленин çакăн пек çын пулнине пирĕн çĕршыври ĕççыннисем пурте пĕлсе тăраççĕ.

СССР историйĕнче капитализмлă йĕритавралăхри çĕршыв 1918—1920 çулсенче ютçĕршывсенчи тăшмансен тапăнăвĕнчен мĕнле сыхланни çинчен калакан страницăсем тĕмĕн чухлех.

Совет Союзĕн положенийĕ хальхи вăхăтра, Октябрь хыççăнхи малтанхи çулсемпе танлаштарсан, пачах урăх. Тулашри политикăн е вăрçă политикин ыйтăвĕсене татса парас ĕçре Ленинăн ун чухне çирĕпленсе çитмен, экономика енĕпе юхăннă, техника тĕлĕшĕнчен кая юлнă çамрăк Совет республикин **вăйсăрлăхне** шута илмелле пулнă. Халĕ Совет Союзĕн тĕнчери положенийĕпе унăн тулашри политикинче социализмлă тăван çĕршывăн калама çук пысăк **вăйĕ**, унăн оборонăпа хуçалăх тĕлĕшĕнчи пит пысăк хăвачĕ ыйтăва татса паракан фактор пулса тăрать.

* * *

Социализмлă тăван çĕршыва сыхлас ĕçĕн ленинла стратегийĕпе тактикинче **мир** ыйтăвĕ паллă вырăнта тăрать.

Пролетариат влаçа илнĕ хыççăн тепĕр куннех Ленин вăрçă вăрçакан мĕнпур государствăсен халăхĕсемпе правительствисене те мир тума тата мир çинчен калаçу пуçлама сĕннĕ. Англипе Франция çак сĕнĕве йышăнман. Ленинпа Сталин тăрăшнипе Совет çĕршывĕ хăйне пурăнма май паракан мир тунă. Брест хулинче Германипе мирлĕ договор туса алă пуснă. Троцкий, Бухарин тата «сулахай коммунистсен» ушкăнĕ—социализмлă тăван çĕршывăн çав мĕнпур ирсĕр тăшманĕсем—ун чухне сутăнчăкла ĕç тунине пурте пĕлеççĕ. Ленин калашле, çав ылханлă тăшмансем «тĕлĕнмелле усал ĕçрен те» йĕрĕнмен: совет влаçĕ пĕттĕр, анчах мир тăвас мар, тенĕ вĕсем. Çакă вăл Антантăшăн усăллă авантюра пулнă. Ахаль мар Брестра мир тунă хыççăн Антанта таврашĕнче Совет республикине хирĕç урнă пекех элеклеме тытăннă, ăна çавтери курайми пулнă. Çулталăк та иртмерĕ, Ленин Брестри мир çинчен йышăннă решени гениллĕ решени пулса тăнине истори кăтартса пачĕ. Ленин каланисем социализмлă тăван çĕршыва сыхлас тĕлĕшпе те, тĕнчери революциллĕ вăйсене аталантарас енĕпе те пĕтĕмĕшпех тĕрĕсе тухрĕç.

Ленин каярахри çулсенче те, Антантăри державăсем Совет çĕршывĕ çине тапăнассине организацилекенсем пулса тăнă чухне, мир политики паллă вырăн йышăнса тăчĕ.

Балтикăра çĕнĕрен тунă государствăсемпе совет правительстви мирлĕ калаçусем пуçлани Англипе Францин тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен вăрçă планĕсене аркатрĕ. 1920 çулта Совет правительстви çав калаçусене ăнăçлăн вĕçлерĕ. Совет çĕршывĕ çине тапăнма плацдарм хатĕрлес шутпа, Версальре çав вак çĕршывсене ĕлĕкхи Россия территорийĕнчен уйăрса илнĕ Англипе Францин хăтланăвĕсене çав калаçусем пĕтерсе лартрĕç.

Совет çĕршывне хирĕç тухнă мухтавсăр «14 держава походне» йăлтах çĕмĕрсе тăкнă хыççăн, Англипе Франци империалисчĕсем çĕнĕ тактика çине куçрĕç. Вĕсем сасартăк суту-илӳ килĕшĕвĕ çинчен калаçма тытăнчĕç, 1922 çулта Совет Союзне Генуяри конференцине чĕнчĕç. Çакă вăл вăрçăра çĕнтернĕ империалистсем Совет Союзне Версальри договор енне куçарас тесе тунă чее ĕç пулнă; çакă вăл Германипе СССР хушшинче вăрçă чĕртес тесе тунă ирсĕр ĕç пулнă.

Ленин, империалистсен маневрне витĕр курса тăрса, нимĕнле иккĕленмелле мар ответ панă: Версальри «мирăн» тĕрĕсмарлăхне хаяррăн питлесе, ăна тăрă шыв çине кăларнă. 1922 çулти апрелĕн 16-мĕшĕнче Рапаллора Германипе договор тунă.

Ленин пурăннă юлашки çулсенче Англи империалисчĕсем Совет Союзне хирĕç тепĕр хут интервенци организацилеме, çак ĕçе Германие явăçтарма пăхаççĕ (Лозаннăра Воровский юлташа вĕлернине тата 1923 çулта çуркунне лорд Керзон панă провокациллĕ ультиматума аса илер). Ленин ертсе пынипе Совет Союзĕн мирлĕ политики ку хутра та вăрçă чĕртекенсен планĕсене çавтери лайăх аркатса тăкрĕ.

* * *

Ленинла мир политикипе пацифизм хушшинче пĕрлехи нимĕн те çук. Рабочи класс кирек мĕнле вăрçа та хутшăнмалла мар текен шухăшсемпе—марксизма хирĕçле шухăшсемпе—Ленин хытă кĕрешнĕ. Большевиксем яланах тĕрĕслĕхлĕ тата тĕрĕслĕхсĕр вăрçăсем çинчен вĕрентнĕ. Большевиксем империализмлă, тĕрĕслĕхлĕ мар вăрçăсене хирĕç кĕрешеççĕ. Анчах тăшман социализмлă тăван çĕршывăн чиккисем çине килсе тапăнсан, Ленин Сталинпа пĕрле, республикăн хĕçпăшаллă вăйĕсене организациленĕ хыççăн, тăван çĕршывшăн пыракан тивĕçлĕ вăрçă—тĕрĕслĕхлĕ вăрçă, империализмлă захватчиксене хирĕç вăрçă пуçласси çинчен пĕлтернĕ. Çак тĕрĕслĕхлĕ вăрçа пĕтĕм хастарлăхпа тытăнса, тăшмана çĕмĕрсе тăкичченех паттăррăн кĕрешнĕ.

«Эпир ют халăхсене çаратас правăна мар сыхлатпăр, эпир хамăрăн пролетариллĕ революцие сыхлатпăр, эпир ăна вĕçне çитиех сыхлăпăр. Ирĕке тухнă Российăна... эпир юлашки тумлам юн юлмичченех сыхлатпăр!»—тенĕ Ленин (Соч., XXV том, 59 стр.).

Ку сăмахсем социализмăн аслă патриочĕ каланă хавхалантаракан сăмахсем пулса тăраççĕ. Ку сăмахсем революциллĕ ĕçпе тачă çыхăнса тăнă.

Ленинпа Сталин ертсе пынипе хĕçпăшаллă халăхăн çарне—Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарне организациленĕ, вăл тулашри тăшмансемпе тата шалти контрреволюципе кĕрешсе ĕмĕр манми мухтав илчĕ.

Совет патриотизмĕпе хавхаланнă ленинла-сталинла Хĕрлĕ Çар вăйлă пулнă тăшмансене çĕнтерчĕ. Тĕнчери империализм пирĕн пролетариллĕ социализмлă тăван çĕршыв çине сарлака фронтпа тапăнса кĕчĕ. Унăн авангарчĕсем Юденич ертсе пынипе Царское село патĕнче, социализмлă революци сăпкинчен—Петроград хулинчен 30 километра кăна тăнă, Деникин ертсе пыракан белогвардеецсем Орел çывăхĕнче, Мускавран 380 километрта тăнă. Революци çулпуçĕ Ленин гигантла вăйпа, миллионсен ăстăнĕпе чĕрисене çĕклентерекен çулăмлă сăмахсемпе рабочисене, хресченсене тата красноармеецсене чĕнсе каланă. Пире вăрçа туртса кĕртрĕç пулсан, пирĕн пĕтĕм интересе çак вăрçăра çĕнтерес ĕçе пăхăнтармалла. Çĕршывăн шалти пурнăçĕ йăлтах оборона ĕçне пăхăнмалла. Çĕршыва чăн-чăнах сыхлас текенĕн кирек камăн та пĕтĕм вăя, пĕтĕм средствăсене, пĕтĕм пĕлĕве йăлтах Хĕрлĕ Çар тăвас, ăна çирĕплетес ĕçе ямалла, ĕçри дисциплинăпа харпăрхăйĕн дисциплинине çирĕплетсе пымалла. Ленин çапла çырнă:

«Эпир тăван çĕршыва сыхлассишĕн тăратпăр, çавăнпа эпир çĕршыв оборонин ыйтăвĕ çине тата кĕрешĕве хатĕр тăрас ыйту çине **тимлĕн** пăхма хушатпăр».

Чи лайăх оборона—**наступлени** тата вăрçа тăшман территорине куçарни пулать. Ленин çапла чĕнсе каланă: юлашки тумлам юн юлмиччен кĕрешĕр, юлташсем, совет çĕрĕн кашни утăмĕшĕн çапăçăр, вĕçне çитиех çирĕп тăрăр!

Революцин аслă генийĕ Ленин тата унăн çывăх соратникĕ Сталин Хĕрлĕ Çарпа совет халăхне çакăн пек лозунгсем панă. Миллионшар ĕççыннисен чĕринче вĕсем çавнашкал паттăрлăхпа хастарлăх энтузиазмне çĕкленĕ. Хĕрӳллĕ сăмахсемпе, статьясемпе, чĕнсе каланисемпе ютçĕршыв интервенчĕсене хирĕç вăрçă—отечественнăй вăрçă, капитала хирĕç, ĕççыннисен интересĕсемшĕн, рабочи класа тата эксплоатациленекен халăха ирĕке кăларассишĕн пыракан чи тĕрĕслĕхлĕ вăрçă пулнине халăха ăнлантарса панă.

Хăй пуçарса янă Оборона Советне Ленин хăй ертсе пынă. Совет республики,—тенĕ Ленин,—тăшман çавăрса илнĕ крепость пулса тăрать. Сăмахпа мар, чăн-чăнах унăн **пĕр çирĕп çар лагерĕ** пулса тăмалла. Мĕнпур учрежденисен пĕтĕм ĕçне çарти пек çĕнетсе урăхлатмалла. Коммунистсем умне Ленин уйрăмах пысăк требованисем кăларса тăратнă: вĕсен çар ĕçне вĕренмелле, ĕçе пуçарса пырса, калама çук пысăк вăй хурса ĕçлемелле. Пире партире ячĕшĕн кăна тăракансем кирлĕ мар. Парти членĕсене эпир нимĕнле çăмăллăх та памастпăр. Пачах урăхла, парти членĕсене чи пысăк ответлăх, чи хăрушă ĕç тивет. Ленин çапла вĕрентнĕ: коммунистсен примерĕ тăрăх рабочисемпе хресченсен, совет работникĕсен пурин те çарти пек хатĕр пулмалла, хăйсен вăйне, тăрăшнине тӳррĕмех çĕршыв оборонин задачисем çине куçармалла, хăйсен мĕнпур ытти ĕçне çак задачăна пăхăнтарса çĕнетсе урăхлатмалла. Ленин пур граждансене те совет законĕсене тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пыма, дисциплинăллă, йĕркеллĕ пулма, сыхă пулма хушнă. Дисциплинăпа сыхăлăха чи çӳлĕ пусăма хăпартмалла! Революциллĕ йĕркене хăв çирĕп тытса пынипе пĕрлех, совет влаçĕн законĕсемпе хушăвĕсене пурте пурнăçласа пырассине астуса тăмалла. Законран кăшт та пулин иртни, совет йĕркесене кăшт та пулин пăсни — тăшмана усă кӳни пулса тăрать, унпа çавăнтах тăшман усă курать!

Ленинăн вăл вăхăтра туса каланă сăмахĕсенче çак шухăшсем пур çĕрте те вирлĕн палăрса тăраççĕ.

Ленинăн çак шухăшĕсемпе кăтартса панисем халĕ те хăйсен çивĕчлĕхне çухатман, вĕсем халĕ те чи паллă вырăнта тăраççĕ.

Уйрăмах Ленин ĕç тухăçлăхне хăпартасси çинчен кăтартса панисем пысăк вырăнта тăраççĕ. Социализмлă тăван çĕршыва сыхлас планра вăл çак ыйтăва чи паллă вырăна тăратнă.

Революциллĕ хастарлăхпа ĕçлемелле, тесе вĕрентнĕ Ленин. Çакă вăл законсемпе приказсем хушнинчен лайăхрах, ытларах ĕçлессине пĕлтерет. Революциллĕ хастарлăхпа ĕçлесе тăни — рабочисемпе хресченсем ирĕклĕн, ăнланса, паттăрла ĕçлессине пĕлтерекен калама çук пысăк шухăш пулса тăрать. Çакă вăл кашни çынăн организациллĕхĕпе мобилизациллĕ хатĕрлĕхне ӳстерессине, кашни çын хăйне хушнă пĕрпĕр ĕçшĕн хăй ответ тытмаллине пĕлтерет.

Коммунистла субботниксем ĕç çине коммунистла пăхнин пĕтĕм обществăна усă кӳрекен çутă тĕслĕхĕ пулса тăнине курса, Ленин коммунистла субботниксен пуçарăвне хĕрӳллĕн ырланă.

* * *

Ĕççынни массисем хушшинче «чи тарăн туйăмсенчен пĕри» пулса тăракан совет патриотизмне çитĕнтерсе пырса, Ленин ăна пролетариллĕ интернационализм идейипе çыхăнтарнă. Ленин пролетариллĕ массăсен интернационаллă тăванлăхĕ çине çавтери пысăк шанчăк хунă. Совет государстви империализмлă çĕршывсен пĕрлешӳллĕ вăйĕсене çĕнтернин сăлтавĕсенчен пĕри—«Антантăри çĕршывсенчи ĕççыннисем хăйсен правительствинчен ытларах пирĕнпе çывăх тăни» пулать, тенĕ Ленин.

Совет патриотизмне ленинла ăнланни пролетариллĕ интернационализм идейипе, пусмăрпа ултав айĕнче пурăнакан халăхсен туслăхĕн идейипе тачă çыхăнса тăрать.

«Эпир нацисен **ирĕклĕ** союзĕшĕн, пĕр наци тепĕр нацие пусмăрлассине пĕтерсе хуракан союзшăн, пĕтĕмĕшпех ирĕклĕн килĕшсе тунă, тăванлă пĕрлĕхе пĕтĕмĕшпех шанса, уççăн ăнланса илнин никĕсĕ çинче тунă союзшăн тăратпăр...»—тесе çырнă Ленин.

Ленин 1920 çулти январьте каланă çак гениллĕ шухăшсем тепĕр 20 çултан пуян тухăç панă вăрлăхсем пулса тăчĕç. Пĕтĕм тĕнчери ĕççыннисен тăван çĕршывĕ—СССР—ӳссе саралчĕ. Совет Союзĕнче 11 союзлă республика пулнă, халĕ социализмлă государствăра пĕртан правăллă тăванлă республикăсем 16 республика тăраççĕ. Прибалтикăри халăхсем, хăйсен шухăшне ирĕклĕн калама май парсанах, советсемшĕн сасăларĕç. Хĕвеланăç Украинăпа Хĕвеланăç Белоруссири, Бессарабипе Çурçĕр Буковинăри ĕççыннисем Совет Союзĕ пулăшнипе капитализм пусмăрĕнчен хăтăлса, совет халăхĕн ирĕклĕ çемьине кĕчĕç. Совет Союзĕнчи мĕнпур ĕççыннисем совет çĕрĕн кашни утăмне кирек мĕнле тăшманран та сыхлама хатĕр тăраççĕ. Çав тăшмана вĕсем тăшман территорийĕ çинчех çапса аркатĕç. Çакна пире Ленин вĕрентнĕ, çакна пире Сталин вĕрентет.

* * *

Ленин эпохи ĕмĕр-ĕмĕрех рабочи класс паттăр кĕрешнин аслă эпохи, мĕнпур çĕршывсенчи ĕççыннисен ăрăвĕсемшĕн аслă пример пулса тăрать. Выçлăхăн, юхăннă хуçалăхăн, вăрçăн тӳсме çук пысăк йывăрлăхĕсене тӳссе ирттернĕ рабочисемпе хресченсем хăйсен хастарлăхне çухатмарĕç, вĕсем партие, тăван çĕршыва вĕçĕмсĕр юратаççĕ. Çапла социализмлă тăван çĕршыв çăлăнса юлчĕ. Большевикла партипе Сталин юлташ пысăк вăй хурса паттăррăн ĕçленипе социализмлă тăван çĕршыв тăшман çĕнтерейми крепость пулса тăчĕ. Хальхи империализмлă иккĕмĕш вăрçă тапхăрĕнче пирĕн хăватлă та никам çĕнтерейми социализмлă тăван çĕршыв мирпа нейтралитет политикине ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пырать. Вăл пĕрмаях, пĕр чарăнмасăр хăйĕн вăй-хăватне çирĕплетсе пырать, вăл кирек мĕнле йывăрлăха чăтма та, кирек мĕнле тăшмана çĕмĕрсе тăкма та хатĕр тăрать.

Б. ШМЕРАЛЬ.

Профсоюз членĕсен парти историне тăрăшса вĕренмелле

Чăваш республикинче тĕрлĕрен профсоюзсем 50 яхăн, вĕсенче членсем 80 пин çын ытларах шутланаççĕ.

Профсоюз организацисен руководителĕсен хăйсен членĕсем мĕнле ӳссе пынипе, хăйсен пĕлӳлĕхне ӳстерес тĕлĕшпе мĕнле ĕçленипе, хăйсен политикăллă тата техникăллă пĕлӳлĕхне ӳстерес ĕçре мĕнле пулăшу кирлипе кулленех интересленмелле, çак ĕçе ертсе пымалла.

Вырăнсенчи профсоюз организацисен уйрăм руководителĕсем çакна лайăх ăнланса илнĕ. Чăваш АССР Верховный Советĕнчи профсоюз комитечĕ парторганизаципе пĕрле профсоюз членĕсем парти историне мĕнле вĕренсе пынине тĕрĕслесех тăрать, çавăнпа пĕрлех вĕреншӳре кирлĕ пулăшу парать. Парти историне вĕренекенсем хушшинче юлташла калаçусем, лекцисемпе калаçусем пулаççĕ. Çаксем пурте ĕнтĕ профсоюз членĕсен политикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерме пулăшаççĕ.

Государство учрежденисенчи работниксен профсоюзĕн Шăмăршă районĕнчи вырăнти комитетĕнче те ĕçсем начар мар. Кунта профсоюз членĕсенчен 58 çынтан 43 çын парти историне хăйсем тĕллĕн вĕренеççĕ. Уйрăмăнах ялсовет секретарĕ Якушев, Шарапов юлташсем парти историне вĕренес тĕлĕшпе аван ĕçлеççĕ. Хăйсем тĕллĕн вĕренме пултарайман профсоюз членĕсем валли кружоксем организациленĕ. Красноармейски районра та профсоюз членĕсем хăйсен политикăллă пĕлӳлĕхне тăрăшса ӳстерсе пыраççĕ.

Анчах, республикăра государство учрежденисенче ĕçлекен работниксен союзĕн членĕсене коммунистла воспитани парасси çителĕксĕр пулса пырать. Вырăнти профсоюз организацисен хăшпĕр руководителĕсем хăйсен членĕсене коммунистла воспитани парасси пысăк задача пулса тăнине ăнланса илесшĕн мар. Сĕнтĕрвăрри районĕнче профсоюз членĕсем 120 çын ытларах шутланаççĕ. Вĕсенчен парти историне 50 çын кăна вĕренет, ыттисем вара парти историне вĕренме халĕ те тытăнман.

Чăваш АССР Вырăнти промышленность Халăх Комиссариатĕнче 26 çын, вĕсенчен чылайĕшĕсем аслă шкулсемпе вăтам шкулсенчен вĕренсе тухнăскерсем. Местком кăтартса панă тăрăх, парти историне 10—12 çын кăна вĕренет, ыттисем пачах вĕренмеççĕ. Бурашников, Степанова, Данилов, Герасимов, Шоркин, Афанасьева, инженер Горланов, главнăй бухгалтер Тимофеев тата ытти юлташсем ку таринчченех парти историне çине тăрса вĕренме тытăнман. Профсоюз членĕсене коммунистла воспитани парасси физкультурăпа спорт ĕçĕсен Комитетĕнче уйрăмăнах начар тăрать. Профсоюз членĕсем ВКП(б) Шупашкар хула комитечĕн парткабинечĕ ирттерекен докладсемпе лекцисене пачах çӳремеççĕ.

Асăннă профорганизацисен руководителĕсен çак çитменлĕхе хăвăрт тӳрлетмелле. Профсоюз членĕсем парти историне йĕркеллĕ вĕренччĕр тесен профорганизацисене парторганизацисен куллен пулăшса, ертсе пымалла.

Профсоюзсен хăйсен членĕсене куллен коммунистла воспитани памалла, вĕсем хушшинче политикăллă тата культурăллă ĕçсене йĕркеллĕ туса пымалла.

АСТАФЬЕВ.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Çĕрпў хулинчи Ворошилов ячĕпе тăракан колхоз доярки стахановка А. М. Цветкова юлташ, ăна 1941 çулти Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкине хутшăнма кандидата тăратнă.

Г. Костин фото-ўкерчĕкĕ.

▲ ▲ ▲

Ялхуçалăх специалисчĕсен тата Çĕреç Халăх Комиссариатĕнче ĕçлекенсен канашлăвĕ

Чăвашсен Ялхуçалăх Институтĕнче çак кунсенче Чăваш АССР Çĕреç Халăх Комиссариатĕнче ĕçлекенсен, институтри профессорсемпе преподавательсен тата научнăй работниксен канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура ВКП(б) Обкомĕн секретарĕ Пивоваров юлташ пулчĕ. Чăваш АССР Çĕреç Халăх Комиссарĕ Н. Г. Малов юлташ ялхуçалăхĕн иртнĕ çулхи итогĕсемпе кăçалхи задачăсем çинчен доклад туса пачĕ.

Докладчик уйрăмăнах МТ Станцисем çуракине начар хатĕрленнине палăртрĕ.

Машинно-тракторнăй станцисенче тракторсем юсас ĕç начар пырать. Йĕпреç МТ Станцинче, Канашри машинно-тракторнăй мастерскойра тракторсене юсас ĕçре брак тăвассине пĕтермен.

Канашлу участникĕсем прение чылай тухса каларĕç. ВКП(б) Обкомĕн секретарĕ Пивоваров юлташ Çĕреç Халăх Комиссариачĕн аппарачĕ çителĕксĕр ĕçленине палăртрĕ. Уйрăм управленисемпе отделсем хушшинче ĕçре тачă çыхăну çук. Хăйсем панă кăтартусене, решенисене вырăнсенче пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине тĕрĕслемеççĕ, ĕçлекенсем хушшинче дисциплина çителĕксĕр.

Н. Кондаков.

Ялхуçалăх артелĕн уставне пăсни пулмалла мар

СЕНТЕР. Ялхуçалăх артелĕн Сталинла уставĕ тăрăх, колхоза кĕрекен кашни хуçалăхăн ĕç выльăхĕсене, кўлмелли таврашсене, урапа-çунасене, кирлĕ çуртйĕрсене колхоза пĕрлештермелле. Анчах çакна Кўрекасри «Наука» колхозра тĕрĕс ăнланса илмен-ха. Çавна пула паян кунччченех колхозниксем урапа-çунасене, кўлмелли таврашсене хăйсем патĕнчех усраççĕ. Хăшпĕр колхозниксем патĕнче ик-виç çуна-урапа, кўлмелли хатĕрсем тăраççĕ.

Колхозăн урапа-çунасем хума юрăхлă сарай та çук. Темиçе çуна вырнаçмалăх сарай пур, анчах унта юр хўсе лартнă.

Кўлмелли хатĕрсене колхозниксем хăйсен килĕнчех усраççĕ, мĕншĕн тесен витере дежурство çук. Кўлмелли таврашсем пĕтсе çитнĕ.

1940 çул вĕçленнĕ тĕле колхозра инвентаризаци туса пĕтермелле пулнă. Анчах колхозра халĕ те инвентаризаци туса пĕтермен.

С. Н.

Çуракине пур енчен те хатĕр тăмалла

ОКТЯБРЬСКОЕ. Кăçал вăйлă тырпул туса илес тĕлĕшпе районра чылай колхозсем тăрăшса ĕçлеççĕ. Наратчаккинчи «Красное Сормово» колхоз иртнĕ çулта та начар мар тухăçлă тырпул туса илнĕ. Колхоз çитес çуракине пур енчен те кăтартуллăн хатĕрленсе пырать. Вăрлăхсене пĕтĕмпех сортласа хунă, сеялкăсене тата плугсене йăлтах юсаса пĕтернĕ. Çаксемпе пĕрлех вырăнти удобренисене ытларах пухас тĕлĕшпе ăмăрту сарăлса пырать. Ку вăхăтчен уя икĕ пин лав тислĕк кăларнă.

Анчах та колхозăн çитменлĕхсем те пур. Агротехника вĕренĕвне организацилемен.

Мĕшĕлри «Туйташ» колхоз иртнĕ çулта вăйлă тырпул туса илнĕ. Çак колхоз çитес çуракине те начар мар хатĕрленет. Акмалли вăрлăхсене кирлĕ таранах уйăрса, сортласа хунă. Уя 1200 лав ытларах торфпа тислĕк кăларнă, 125 гектар çинче юр тытнă. Кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ, кĕл, минеральнăй удобренисем чылай пухса хатĕрленĕ. Шупашкар Ĕсмĕлĕнчи «Атăл» колхоз вăрлăхсене триерпа сортласа тасатса хунă. Агротехника кружокне учительсемпе агротехник Аванскова юлташ ертсе пыраççĕ, колхозниксем кружокра хавасланса вĕренеççĕ.

Çав вăхăтрах Ускассинчи Сталин ячĕпе тăракан колхоз иртнĕ çул вăйлă тырпул туса илнипе лăпланса ларнă. Кăçал вăйлă тырпул туса илес ĕçре нимĕн туманпа пĕрех. Уя 1000 тонна торф кăлармалла пулсан, паянхи куна пачах кăларман.

А. ЖУКОВА.

Ăмăрту договорне тĕрĕслерĕмĕр

ПЕРВОМАЙСКОЕ. Шетмĕри Киров ячĕпе тăракан колхоз Ишлĕри Мичурин ячĕпе тăракан колхозпа ăмăртса ĕçлет. Нумаях пулмасть эпир ăмăрту договорне мĕнле пурнăçласа пынине тĕрĕслесе тухрăмăр. Çакăн хыççăн Мичурин ячĕпе тăракан колхоз çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе хăй çине илнĕ обязательствăсене çителĕксĕр пурнăçласа пыни палăрчĕ.

Колхоз çуракине хатĕр мар. Вăрлăхсене сортламан, уйра юр тытма халĕ те тытăнман. Ялхуçалăх машинисене юсаса тирпейлесе лартман. Вĕсем юр айĕнче лараççĕ. Вырăнти удобренисем те хатĕрлемен.

Мичурин ячĕпе тăракан колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе те начар ĕçлет. Выльăхсене хупмалли витесенчи шăтăксене кĕркунне питĕрсе хăварман. Выльăхсем сивĕ витере усранипе начарланса кайнă. Лашасем начарланнине уйрăмах палăртмалла.

Колхоз правлени çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе тумалли ĕçсене сўрĕккĕн пурнăçласа пырать. Ăмăртура вĕсем кая юлса пыраççĕ.

Н. Тарасов.

Колхоз çуракине хатĕр

КАНАШ. «Красное пламя» колхоз хĕлле туса ирттермелли агромероприятисен планне ытлашшипех тултарнă. Вăрлăхсене сортласа кондицине лартнă, ялхуçалăх машинисене, транспорт инвентарĕсене тата кўлмелли хатĕрсене пĕтĕмпех юсаса çитернĕ. Ĕç лашисем вăтам ўтре.

Халиччен колхоз пахча-çимĕçсем акса туман пулнă. Кăçал ку тĕлĕшпе ĕçлеме уйрăм бригада уйăрнă. Халĕ ку бригадăра ир пулса çитĕнекен пахча-çимĕçсем лартма парниксем хатĕрлес ĕç пырать.

Колхозра çак ĕçсене тума агроном Михайлов юлташ пулăшать.

Агроном **Т. НИКИТИН.**

Утă валли пăрçа акăр

Чăваш республикинче выльăх-чĕрлĕх апачĕ туса илес ыйту питех те çивĕч тăрать. Çак ыйтăва татса парас тĕлĕшпе пирĕн ялхуçалăхĕнче халиччен нумай çулсем хушши ўсекен курăксене акмалли пусуçаврăнăшне кăна тунă пулнă. Анчах та, вăл курăксен тухăçĕпе усăллăхĕ пысăках мар пулнă пирки, пирĕн пусуçаврăнăшĕсем колхозсенче выльăх-чĕрлĕх йышĕ ўссе пынине тивĕçтерме пултараймаççĕ.

Çарансем сахал пирки пирĕн республикăри пур колхозсенче те тĕнĕ пекех çуртри акмалли е çĕртме тумалли уя утă валли викăпа сĕлĕне хутăш акаççĕ. Утă валли акнă викăн тухăçĕ ытла та пĕчĕккĕ, вăтамран илсен гектартан 10—15 центнер таран кăна тухать.

Пирĕн республикăра вика пек культура—пăрçа пур. Пăрçа улăмĕн тата пĕрчин тухăçĕ те, вика тухăçĕпе танлаштарсан, чылай пысăк. Анчах пирĕн колхозсем пăрçана утă валли пачах акмаççĕ. Пăрçа тухăçĕ пысăк пулма пултарнине Тăвай районĕнчи сортоучастокра 1939 çулта пăрçа мĕн чухлĕ илни те лайăх кăтартса парать.

Мĕнле сортлă вăрлăхсем тата культурăсем	Пĕр гектартан илнĕ тырă тухăçĕ (центнерпа)	Пĕр гектартан илнĕ улăм тухăçĕ (центнерпа)
„Капитал“ пăрçа	9,0	12,0
„Виктория Мандорфская“ пăрçа	9,6	17,9
Вырăнти, Ленин ячĕпе тăракан колхозри (Тăрмăш) пăрçа	14,7	24,0
Вăрлăхлăх акнă вика	7,0	12,2
Утăлăх акнă вика	—	12,1

Илсе кăтартнă таблицăран Тăрмăшри колхоз акакан вырăнти пăрçан тухăçĕ, вăрлăхлăх акнă викăпа танлаштарсан, вăррине шутласан 210, улăмĕпе—197 процент, утăлăх акнă викăпа танлаштарсан—198 процент пулнă.

Викăпа пăрçа мĕн чухлĕ тутă тытнине илсе пăхсан çакна куратпăр: И. С. Попов профессорăн даннăйĕсем тăрăх, пăрçара тутă тытакан япаласем нумайрах шутланаççĕ. Сăмахран, сĕлĕпе хутăштарса акнă 10 тонна викăра выльăх-чĕрлĕх ўт-пĕвне каякан белок 540 грамм пур, унта 4.800 грамм кормовой единица шутланать. Сĕлĕпе хутăштарса утăлăх акнă 10 тонна пăрçара выльăх-чĕрлĕх ўт-пĕвне каякан белок—660 грамм, кормовой единицăсем—5.000 грамм, урăхла каласан, белок—120 грамм, кормовой единицăсем—200 грамм ытларах пулаççĕ.

Пĕр гектартан 12 центнер çеç тухăç илнĕ пăрçапа вика хушшинче çакăн пек уйрăмлăх пулать: ĕнесене пăрçа улăмĕ çитерсен, вика улăмне çитернипе танлаштарсан, кашни гектар пуçнех 480 литр сĕт, 120 килограмм ашкакай ытларах илме пулать.

Çўлте кăтартса панисем пире вика акнипе пĕрлех тата утă валли пăрçа та акма кирли çинчен каласа параççĕ.

Утăлăх пăрçа акма вырăнти сортсенчен Тăрмăшри тата Катергинăри колхозсенче акса тăвакан сортсем лайăхрах. Вĕсем «Капитал» тата «Виктория» сортсемпе хутăштарса акнăскерсем. Вĕсенче «Капитал» сорчĕ ытларах шутланать. Агроном **И. ПИРОГОВ.**

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Шупашкарти макарон фабрикинчи вальцевщик—стахановец Н. Г. Скворцов юлташ, кулленхи нормăна вăл 118 процент тултарса пырать.

В. Кудрявцев фото-ўкерчĕкĕ.

▲ ▲ ▲

Производствăри çитменлĕхсене хăвăрт пĕтерер

Канашри инвалидсен «Красный воин» артель коллективĕ 1-мĕш кварталти производство программине 106 процент тултарчĕ.

Халĕ артельте ĕçлекенсем XVIII партконференци решенийĕсене вĕренессине анлăн сарса янă. Парторганизаци пуçарнипе агитаторсемпе беседчиксен семинарне туса ирттернĕ. Унта партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцинче Маленков юлташ тунă доклад çинчен тĕплĕн ăнлантарса панă. Агитаторсемпе беседчиксем халĕ артельте ĕçлекенсем хушшинче каласусем туса ирттереççĕ, хаçатсем вуласа параççĕ.

Артельте ĕçлекенсем Маленков юлташăн докладне вĕренсе пынă май артельти çитменлĕхсене уççăн палăртса пыраççĕ. Акă, трикотажнăй цехра 19 машинăран 7-шĕ анчах йĕркеллĕ ĕçлеççĕ. Ытти 12 машина çип çитменнине пула ĕçлемесĕр лараççĕ. Рабочисем каланă тăрăх, çип çителĕксĕррине пула кулленех 280—300 метр таран продукци туса кăлараймаççĕ. Çавăн пекех артель хуçалăхĕнче тĕрĕс планласа пыманнине пула машинăсене сĕрмелли çусене магазинсенче сутса пĕтернĕ пулнă.

Партин XVIII конференци материалĕсене вĕренсе пынă май кашни цех хăйсен цехне таса, культурăллă тытма, ĕç хатĕрĕсемпе тĕрĕс усă курма тулчĕç.

Ив. Радиков.

Лайăх ĕçлекен сельпосенчен пĕри

ТĂВАЙ. Тушкилти сельпо Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци уçăлнă куна суту-илў ĕçĕнче пысăк çитĕнў тунипе кĕтсе илчĕ. Сельпо пĕрремĕш кварталти таварçаврăнăш планне 58 процент ытларах, пай укçи пухассине 123 процент, кооператив членне илессине 106 процент тултарнă.

Сельпо 7 ялти ĕççыннисем валли таварсем кўрсе килсе тăрать. Лавккара халь куллен кирлĕ таварсем (тăвар, спичка, табак, супăнь т. ыт.) кирлĕ таранах пур. Продавецсем хушшинче социализмлă ăмăрту анлăн саралнă. Кашни продавец хăй çине илнĕ обязательствăна партконференци уçăлнă куна пĕтĕмпех тултарассишĕн ăмăртса ĕçленĕ. Акă, сельпора нумай çулсем хушши продавец пулса ĕçлекен Ноев юлташ, лайăх ĕçленĕшĕн ăна Чăваш АССР Верховный Совечĕ Хисеплĕ грамота панă. Вăл хăйĕн ĕçне яланах юратса тăвать, çавна пула унăн таварçаврăнăш планĕ те вăхăтра тулса пырать. Суту-илў работникĕсем хушшинче ĕç дисциплинине пăснисем пачах пулман.

А. Г-в.

Куллен кирлĕ таварсене ытларах туса кăларассишĕн

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси çинчен йышăннă постановленипе партипе правительство ĕççыннисемшĕн тăрăшнине тепĕр хут кăтартса парать. Пирĕн çĕршывра куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси пĕрмаях ўссе пырать. ВКП(б) XVIII съезчĕ вырăнти промышленноçа тата промкооперацине вăйлатас тĕлĕшпе тивĕçлĕ кăтарту панăччĕ.

Çак решенине пурнăçланă май, Шупашкар хулинчи промышленность 1940 çулта, 1939 çултипе танлаштарсан, 13 процент ытларах, промкооперации 12 процент ытларах продукци туса кăларнă. Апла пулсан та пирĕн промышленность тата промкооперации ĕççыннисем ыйтнипе тивĕçтерме пултараймаççĕ.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ятарласа промышленность ыйтăвĕсене сўтсе яврĕ, промышленноçа аталантарса пырас тĕлĕшпе конкретлă мерăсем йышăнчĕ.

Пирĕн Шупашкар хулинчи вырăнти промышленноçа тата промкооперацине пур енчен те вăйлатса пыма условисем çителĕклĕ. Республикăра чĕртаварсем те нумай, вĕсем хамăр патрах куллен кирлĕ таварсене: ялхуçалăх инвентарĕсене, строительство материалĕсене ытлашшипех туса кăларма май параççĕ.

Вырăнти промышленноçăн уйрăм предприятийĕсем тата промкооперацин хăшпĕр артелĕсем иртнĕ çулта продукци туса кăлармалли плана хисепĕ енĕпе те, çавнашкалах ассортимент тĕлĕшпе те тултараймарĕç.

СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июлĕн 10-мĕшĕнче кăларнă Указ хыççăн пирĕн вырăнти промышленноçăн предприятийĕсем тата промкооперации артелĕсем туса кăларакан продукци пахалăхĕ чылаях лайăхланчĕ. Анчах, продукци пахалăхне лайăхлатас енĕпе пурне те туса çитерне, тесе шутлани йăнăш пулнă пулĕччĕ. Уйрăм предприятисемпе артельсен руководителĕсем хăйсем туса кăларакан продукци пахалăхĕ çине юлашки вăхăтченех кирлĕ пек çаврăнса пăхман. Магазинсенче пахалăхсăр продукцисем пулнине çакăнпа кăна ăнлантарса пама пулать. Иртнĕ çулти ноябрь уйăхĕнче Чебторг «Кооператор» артельтен 48 штука чемодан илнĕ, вĕсенчен 31 чемоданне бракланă.

Хăшпĕр хозяйственниксем таварсем туянакансен интересне шута илмеççĕ. Сăмахран, «Красный кустарь» артель çуллахи вăхăтра пуçа тăхăнмалли япаласене хĕлле, хĕл вăхăтĕнче тăхăнмаллисене—çулла туса кăларнă.

Вырăнти промышленность предприятийĕсен, промкооперации артелĕсен руководителĕсем куллен кирлĕ тĕрлĕрен таварсем туса кăларасси çине сахал çаврăнса пăхнă. Вĕсем çулран-çул пĕр йышши таварсем кăларса тăнă. Çĕнĕ йышши таварсене кăларма тăрăшман, мĕншĕн тесен вăл çĕнĕ ĕç, йывăртарах ĕç пулнă.

Пирĕн республикăра тĕрлĕрен çырласем, панулмисем, кăмпасем тата ытти çимĕçсем нумай хатĕрлеме пулать. Иртнĕ çулта вĕсем питĕ вăйлă пулнă пулсан та, пирĕн хатĕрлев организацийĕсемпе суту-илў организацийĕсем вĕсене хатĕрлес ĕçе пачах çителĕксĕр организацилерĕç.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановленийĕ парти организацисене тата совет органĕсене куллен кирлĕ таварсемпе продовольстви туса кăларас тĕлĕшпе ĕçлекен халиччен предприятисене аслăлатма тата çĕнĕрен организацилеме хушса хăварчĕç. ВКП(б) Шупашкар хула комитечĕн VII пленумĕ çак ыйтăва сўтсе явса, предприятисен, артельсен руководителĕсене, хула Советне, ВКП(б) хула комитечĕн бюрове тата пуçламĕш парторганизацисене СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) йышăннă постановленине пурнăçа кĕртсе пыма татăклă мероприятисем палăртма хушрĕ.

Куллен кирлĕ таварсем туса кăларас тĕлĕшпе ĕçлекен халиччен предприятисене аслăлатмалли тата çĕнĕрен организацилемелли план туса хатĕрленĕ. План тăрăх, чугун, кашăксем, чернил, гуталин, краскăсем туса кăларма предприятисенче çĕнĕрен цехсем организацилемелле. Горпищекомбинат, тутлă шывсем, кимĕсем тата яликсем туса кăларакан предприятисем организацилеме палăртнă.

1941 çулта промкооперации вунсакăр миллион тенкĕлĕх продукци, вăл шутран 16 миллион тенкĕлĕх куллен кирлĕ таварсем туса кăларма планланă. Вырăнти промышленность кăçал 1940 çулпа танлаштарсан, куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине 170 процент ўстерме планланă.

Пирĕн задача—продукци кăлармалли плана хисепĕ енĕпе кăна мар, пахалăх енĕпе тултарасси. Куллен кирлĕ таварсен пахалăхĕ Союзри промышленность туса кăларакан таварсем пек çирĕп, тыткалама кăмăллă тата илемлĕ пулмалла.

Апат-çимĕç продуктисем туса кăларма та пирĕн пысăк условисем пур. Шупашкарти столовăйсем самăртма 800 пуç таран сысна, 140 ĕне, 5000 пуç кайăк-кĕшĕк тытма пултараççĕ. Эпир пысăк юханшыв тата кўлĕсем хĕрринче пурăнатпăр. Вĕсем пулă енчен пуян шывсем. Пулă тытассине вăйлатмалла. Çак ĕçре Рыбхозăн, Чепторгăн, столовăйсен тресчĕн, Промсоюзăн тăрăшса ĕçлени çеç кирлĕ. Пахча-çимĕçсем, тĕрлĕрен çырласем тата тымарçимĕçсем хатĕрлессине, çавнашкалах вĕсенчен тĕрлĕрен çимĕçсем туса кăларассине ик-виç хут ўстерме пулать.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви тăвассине ўстермелли мероприятисем çинчен» йышăннă постановлени тухнăранпа уйăх ытла иртрĕ. Унтанпа пирĕн магазинсенче отходсенчен тунă çĕнĕ таварсем: чугунсем, çатмасем, вешалкăсем, кĕпе çумалли доскасем, йĕлтĕр туйисем, буфетсем, сĕтел-пукансем, чернил, каткапичкесем, алшишсем, улăмран тунă шлепкесем тата ытти таварсем тухма пуçларĕç.

Калас пулать, хулари промышленность предприятийĕсен тата промкооперации артелĕсен руководителĕсем питех ерипен хускалаççĕ-ха. Горпромкомбинатăн кăçал 30 тĕслĕ çĕнĕрен таварсем туса кăлармалла, паянхи куна тăватă тĕслĕ тавар кăна кăларма пуçăннă. Уйрăм предприятисен, сăмахран, Чебторг тата столовăйсен тресчĕн руководителĕсем «уйрăм кăтартусем» парасса кĕтеççĕ.

Вырăнти промышленность предприятийĕсен, промкооперации артелĕсен тата торг руководителĕсен çакна ăнланса илме вăхăт: вĕсем ĕççыннисем валли куллен кирлĕ таварсем çителĕклĕ туса кăларассишĕн парти умĕнче ответ тытаççĕ. Халĕ куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине кунран-кун вăйлатса пымалла.

М. АНДРЕЕВ.

Малтанхи продукцисем

ÇĔРПЎ. **(Хамăр корр.).** Примус горелкисем тăвакан заводăн Чăваш АССР Наркомместпромĕ сĕннĕ тăрăх кăçал чей кашăкĕсем 25 пин штука, тимĕр вешалкăсем — 10 пин, канцеляринче кирлĕ кнопкăсем — 25 пин тата примус йĕппisем 10 пин штука туса кăлармалла.

Отходсенчен ĕççыннисене куллен кирлĕ таварсем туса кăларма тытăнчĕç. Февраль уйăхĕнче чей кашăкĕсем 445 штука туса кăларнă. Ытти тĕрлĕ таварсене тума штампсем туса хатĕрлеççĕ.

Леся Украинка

(Çуралнăранпа 70 çул тулнă ятпа)

Украина халăхĕн талантлă писателĕсем хушшинче Леся Украинка пĕррремĕш вырăнсенчен пĕрине йышăнса тăрать. Вăл литературăра 30 çул ĕçлесе, 200 яхăн лирикăллă сăвă, 10 пысăк поэма, драмăллă произведени çирĕм тата тĕрлĕрен статьясем чылай çырнă.

Леся Украинка 1817 çулти февралĕн 25-мĕшĕнче Новгород-Волынский ятлă хулара çуралнă. Унăн ачалăхĕ литература интересĕсене вăйланма пулăшакан условисенче иртнĕ: ашшĕ, Петр Антонович Косач, нумай вĕреннĕ, тĕрлĕрен журнал редакцийĕсене çывăх тăракан обществăллă деятель, амăшĕ—Ольга Петровна Косач ун чухнехи паллă писательница пулнă.

Косачсен çемьинче Украина писателĕсемпе журналисчĕсем тата обществăллă деятелĕсем час-часах пухăннă. Пулас поэтесса пĕрмаях литература ыйтăвĕсене сўтсе явнине итленĕ. Вĕсем ăна пĕчĕклех литературăпа интересленме пулăшнă, çавăнпа та пулĕ, Леся Украинка сăвăсем çырма питĕ ир пуçланă.

Ун çинчен поэтесса «Манăн çул» сăвăра çапла калать:

> Ирхи çуркуннепе çула эп тухрăм,
> Хам утнă майăн юрă кĕвĕлетĕп, —

тет. Чăнах та вăл уншăн «Ирхи çуркунне» пулнă, малтанхи «Конвалия» сăвви пичетленнĕ чухне поэтесса 12 çулта çеç пулнă.

Çамрăк чухне Леся Украинка нимĕç, француз, Англия, Италия, Греция, калрахпа латин, Испания т. ыт. чĕлхесене вĕреннĕ, мĕнпурĕ вăл 10 чĕлхе ытла вĕреннĕ. Çырасса икĕ чĕлхепе—вырăс тата Украина чĕлхисемпе çырнă.

Хĕвеланăç Европа чĕлхисене лайăх пĕлни ăна Гейне, Гюго, Шиллер, Байрон Мицкевич, Гомер т. ытти аслă писательсен произведенийĕсене оригинал тăрăх куçарма май панă. Унччен Хĕвеланăç Европа писателĕсен произведенийĕсене Украина чĕлхи çине питех те сахал куçарнă пулнă. Çак ĕçе тимлĕн туса, Леся Украинка Украина литературине тĕнче литературин чаплă произведенийĕсемпе пуянлатнă.

Леся Украинка, çав аслă писательсен традицийĕсене Украина литературине илсе кĕнисĕр пуçне, поэт-революционер Тарас Шевченко хыççăн Украина литературине çул кăтартса паракансенчен пĕри пулнă. Унăн политикăллă, философиллĕ тата сатирăллă сăввисем вăл пурăннă вăхăтра хĕçпăшал вырăнĕнче пулнă.

Украинăн 19-мĕш ĕмĕрĕн вĕçĕнче тата 20-мĕш ĕмĕрĕн пуçламĕшĕнче пурăнса ĕçленĕ писательсенчен Коцюбинскипе Иван Франкона тата Леся Украинкăна çеç палăртма пултаратпăр, вĕсем яланах халăха çывăх тăрса, унăн шухăш-кăмăлне палăртса юрланă.

Леся Украинкăн тĕрлĕрен лирикăллă сăввисем хушшинче обществăллă-политикăллă темăсемпе çырнă сăвăсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Поэтесса-революционерка хăйĕн тăван халăхĕ ирĕке тухассине ĕненсе, ĕççыннисен революциллĕ юхăмĕ вăйланса пынипе курса савăннă:

> Эп тĕксĕм тўпене пăхап пулсассăн,
> Сĕн çăлтăрсем пĕре те шырамастăп.
> Кунçул тĕтрийĕ витĕр эп курасшăн:
> Тăванлăх, танлăх, ирĕклĕх, хаваслăх—
> Тăван çĕршывăн виçĕ çăлтăрне,
> Халь инçетрен çеç çиçекенсене.

Вăл çав виçĕ çăлтăра, пирĕн тăван çĕршыва — Октябрь революципе çеç килнĕ виçĕ çăлтăра тĕллесе утнă кунçул тăрăх. Вăл йывăрлăхран хăраман, çул çинче тĕлпулакан йывăрлăхсене сирсе малалла хăюллăн утнă, хăйĕн кунçулне çĕнĕ юрă юрласа вĕçлесшĕн пулнă.

Акă мĕн тет вăл пĕр сăввинче:

> Эп çул çинче хăть хурлăх çеç тупам,
> Хăть çепĕç чечек çеç курнайтăр
> ăшшăн,
> Хăть савăк тĕллеве çитсе курам
> Хăть тивтĕр вăхăтсăр вилсе
> выртмашкăн—
> Мĕнле пулсан та, пурнăçăн çулне
> Çĕнĕ юрă юрласа вĕçлесшĕн эп.

Украинăн контрреволюционер-националисчĕсем Леся Украинкăна хăйсемпе пĕр шухăшлă писатель туса кăтартма тăрăшнă. Анчах ун валли ниепле сăлтав та çук. Леся Украинка нихăçан та буржуаллă националистка пулман, унăн тăван çĕршыва мухтаса çырнă произведенийĕсем патриотизм кĕввисемпе тулнă.

Кам-ха хăйне çуратнă амăшне юратмĕ? Çавăн пекех тăван çĕршыва юратасси те. Тăван çĕршыва чĕререн юратса, ăна усă парассишĕн тăрăшса ĕçлесси—гражданинăн чи хисеплĕ тивĕçĕ. Леся Украинка хăйĕн тăван çĕршывне юратни çав принциппа çыхăнса тăрать. Вăл хăйĕн тăван халăхĕн примерĕ урлă пĕтĕм халăхсен йывăр пурнăçне кăтартса панă.

Акă тĕслĕхшĕн унăн «Роберт Брюс, король шотландский» поэмине илер. Ахальтен мар Леся Украинка хăйĕн поэмин сюжетне Шотландиррен илнĕ. Шотландия, 1917 çулччченхи Украина пекех, икĕ хутлă пусмăрта пулнă, пĕр енчен Шотланди халăхне Англи королевстви, тепĕр енчен хăйĕн çĕршывĕнчи рыцарь-феодалсем пусмăрланă.

Ку поэмăра кăтартнă тăрăх, малтан Англи корольне хирĕç шотландецсем пурте пăлханнă. Анчах часах король феодалсене хăй майлă çавăрать. Шотланди хресченĕсем вара Англи корольне хирĕç çеç мар, хăйсен феодалĕсене хирĕç те кĕрешме тытăнаççĕ. Феодалсем Англи королĕ çар ярса пулăшнипе çеç пăлхава аран-аран путараççĕ.

Леся Украинкăшăн кирек хăш çĕршывăн ĕççынни те пĕр пулнă. Вăл Италине кайсассăн, ăна Итали рабочийĕсемпе хресченĕсем Украина рабочийĕсемпе хресченĕсене аса илтереççĕ. Çавăн пекех ытти çĕршывсенче те. Пусмăрти халăхсем çине ăшă кăмăлпа пăхасси ăнсăртран пулман, Леся Украинка 1896 çултанпа социал-демократсен организацисенче тăнă. Ун чухнехи революционерсемпе пĕр шухăшлă пулни ăна çакăн пек революциллĕ сăвăсем çыртарнă:

> Халсăрланса çитсессĕн, йывăр хурлăх
> Ĕшентерсессĕн чĕрене, час пулăшма—
> Чĕре чуна вăратĕ. Чун хăюллăн,
> Çил-тăвăл евĕр пуçлĕ пăлханма.
> Пĕр пуçласассăн—пĕлмĕ чарăнмашкăн,
> Малтанхи пек, лăпланмĕ вăл вара,
> Вĕçне çитиччченех вăл хатĕр
> çапăçмашкăн:
> Е вилĕ, е çĕнтерĕ вăл çапăçура!

1897 çулта Леся Украинка «Не так они враги, как добрые люди» ятлă политикăллă статья çырать. Ку статьяра вăл пропаганда валли рабочисене çеç суйласа илме шутлакан революционерсене питлет, 1900 çулсенче вăл «Жизнь» журналра хăйĕн политикăллă статьисене чылай пичетлет. Ку журнала В. И. Ленинпа Максим Горький те çырса тăнă, вĕсем Леся Украинкăн творчествине пысăк хак панă.

Леся Украинка, пĕтĕмпех марксист пулса çитеймен пулсан та, марксизма çывăх тăнă. Революциллĕ кружоксене активлăн хутшăнма ăна юлашки вăхăтра йывăр чирĕ чăрмантарнă, вăл курортран курорта куçса сывалса çеç пурăннă. Унăн сывлăхĕ мĕнле пулнине кăтартма поэтессăн икĕ çырăвне çеç илсе пăхăпăр. Пĕр çырăвĕнче пиччĕшĕ патне çапла çырать: «Буковина» журнал валли икĕ сăвва куçарса çыриччен виçĕ хут выртса кантăм».

Тепĕр çырăвĕнче Леся Украинка хăй 1911 çулти декабрь уйăхĕнчен тепĕр çулăн апрель уйăхĕччен, нимскер те çырма пултарайманни çинчен калать. Çапла ниçта тухса çўреймесĕр, йывăр чирлесе выртнă вăхăтра та унăн революциллĕ хăвачĕ сивĕнмен. Вăл хăйне паралич çапнă хыççăн çырнă сăввинче «Эпир, паралич çапнипе халсăрланнăскерсем, вăйлă шухăшпа-чунпа; хамăра сăнчăр çĕр çумне лапчăтнă пулин те, эпир хулпуççисем çинче çунат пуррине туятпăр»,—тет.

Леся Украинка, поэт-революционер шухăшĕпе, сăмах «пусмăра çунтаракан вут, кĕрешў çулне çутатакан çăлтăр, тăшмансене çапăçу хирĕнче турамалли çивĕч хĕç тата тăвансемшĕн илемлĕ юрă» пулмалла, вăл унăн аллинче çапла пулнă та.

«Çурçĕр шухăшĕсем» сăвăра Леся Украинка хăйĕн задачисем мĕнлине çапла кăтартса парать:

> Сан, тĕттĕм çĕршыву
> Çут шуçăмпа çутăличчен,
> Тĕттĕмлĕхре çиçсе,
> Вут-çулăм пек çутатмалла;
> Тек майкăчпа тертленекенсемшĕн
> Çул шырамалла.

Çапла ĕнтĕ поэтесса халăхшăн ĕçлессине—майкăчпа çўрекен, пĕрмай тĕрмери пек пăчăхса пурăнакан çынсемшĕн, кĕскен каласан, эксплоатациленекен классемшĕн тăрăшнинче курнă. Вăл патша Российине халăхсен тĕрми пек кăтартать, вăл каланă тăрăх, унта:

> Никама та нимĕн чĕнтермеççĕ,
> Йăнăшма та, юрлама та юрамасть,
> Макăрма та, ылханма та чарнă.

Поэтесса сăнчăрсен сассине халăха илттерсе, ăна хăйне пусмăрта усракан патша влаçне хирĕç кĕрешме вăратасшăн пулнă. Вăл унăн хăватлă вăйне ĕненнĕ, ăна вăл турра çĕнекен Прометейпе танлаштарать, патша влаçне хирĕç кĕрешнĕшĕн тĕрмере ларакан революционерсене «Прометейĕн хăрсăр ывăлĕсем» тет.

Тăван çĕршыв ирĕклĕхĕшĕн кĕрешекен революционерсем «Прометей ывăлĕсем» пулсан Леся Украинка «хăй пурне те çĕнекен Прометейĕн» паттăр хĕрĕ. Украинăн тепĕр аслă поэчĕ Иван Франко ун çинчен çапла каланă:

«Шевченко «Пытарăр та пăлханăр» тенĕ хыççăн çав вăйсăр халлă, чирлĕ хĕрачаран тухакан сăмахсем пек вăйлă та хĕрўллĕ тата тарăн поэзиллĕ сăмахсене Украина илтменччĕ-ха. Кучухнехи çамрăк украинец-арçынсем сапаланчăк шухăшсемпе чăкăлташланса çырнисене вуласа, вĕсене Леся Украинкăн хаваслă та вăйлă тата хăюллă, çав вăхăтрах пурне те ăнланмалла сăмахĕсемпе танлаштарсан, ирĕксĕрех, çак чирлĕ, халсăр хĕр хальхи Украинăн пĕртен-пĕр арçынĕ пулĕ, тесе шухăшлатăп».

Çав паттăр арçын пек харсăр та хăюллă хĕр Иван Франкона ответлесе çапла каланă:

> Ылханап хăраса уснакан алсене,
> Кирлĕ мар çуралма—тупăкра пурăнма!

Леся Украинка хăйĕн пĕтĕм пурнăçĕ тăршшĕпех ĕçхалăхне пусмăртан кăларассишĕн царизма хирĕç кĕрешнĕ. Унăн паттăрла пурнăçĕ паттăр большевик-писатель Николай Островскийĕн пурнăçне асаилтерет. Вĕсем иккĕшĕ те паралич çапнипе алсăр-урасăр пулса, нумай вăхăт хушши вырăн çинчен тăраймасăр асапланнă, анчах кĕрешў хăвачĕ иккĕшĕн чунĕнче те мĕн виличченех вăйлă пулнă.

Леся Украинка, поэт-боец, хăй вилес умĕн, 1913 çулта, йăлт халсăрланса выртнă чухне хăйĕн сăввисене çапла приказ парса хăварать:

> Чирлĕ çынна пулăшнинчен ытларах
> Пулăшăр хĕç пулса парăнми паттăра!

Халăх ирĕкĕшĕн, телейĕшĕн, чăнлăхшăн паттăррăн кĕрешнĕ Леся Украинка ячĕ пирĕн хушăра вилĕмсĕр ят пулса пурăнать, пирĕн аслă çĕршыври ирĕклĕ пурнăçпа хавасланса пурăнакан халăхсем ирĕклĕх юрăçи Леся Украинка çурални 70 çул тултарнине паян мухтавлăн чысласа ирттереççĕ.

Василий УСЛИ.

Англипе Испани хушшинче Танжер ыйтăвĕ тăрăх тунă килĕшӳ

ЛОНДОН, февралĕн 27-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕн заместителĕ Батлер, общинăсен палатинче панă ыйтусем çине ответлесе, çапла каланă: Мадридра Англи посолĕпе Испани правительстви хушшинче Танжер ыйтăвĕ тăрăх пулнă калаçусем вĕçленнĕ. Испани правительстви, тенĕ Батлер: Танжер зонин территорийĕнче нимĕнле укрепленисем те тумаççĕ, тесе шантарса каланă. Килĕшӳ Англин Танжерти подданнăйĕсен хальхи вăхăтри прависене çаплипех хăварма палăртать, Англин Танжерти учрежденийĕсене тата Англи прессине малалла ĕçлесе пыма гаранти парать. Танжерти ютçĕршывсен администрацинче ĕçленĕ, кайран унтан кăларнă англичан чиновникĕсене компенсаци параççĕ. Англи правительстви Испани правительствин Танжер зонăнчи уйрăм прависене йышăннă, çавăн пекех тата: Танжерăн çĕнĕ статучĕ пирки ютçĕршывсен калаçăвĕсене пуçлама хальхи вăхăт лайăххах мар, тесе йышăннă.

* * *

Танжер—тĕнчипех паллă вырăн йышăнса тăракан стратегипе суту-илӳ порчĕ. Вăл Гибралтар проливĕн хĕвеланăç пайĕнче вырнаçса, Испани Мароккипе чикĕлешсе тăрать. Танжер тĕнчери суту-илӳ çулĕсем çинче, Вăтаçĕр тинĕсне пырса кĕнĕ çĕрте, Гибралтар крепоçĕпе тĕлме-тĕл вырнаçса тăрать. (Гибралтар крепоçĕ — Англин Пиреней çурма-утравĕн кăнтăр енчи вĕçĕнче вырнаçса тăракан хăватлă крепоçĕ). Çакна пула ĕнтĕ вăл стратеги тĕлĕшĕнчен пысăк вырăн йышăнать. Англи, Франци тата Испани пуçарăвĕпе 1923 çулти декабрь уйăхĕнче тунă конвенци тăрăх, Танжера тата унăн йĕри-таврашĕнчи 373 тăваткăл километр территорине — ютçĕршывсен нейтральнăй зони туса хунă. Вăл Марокко султанĕн суверенитечĕпе «ютçĕршывсен хӳтлĕхĕнче» тăрать, тесе пĕлтернĕ. Çав конвенци сине 8 держава (Англия, Франция, Испания, Италия, Португалия, Белгия, Голландия тата США) алă пуснă. Конвенцире: Танжерта нихăш держава та нимĕнле укрепленисем те тума пултараймасть, тесе кăтартса панă.

1940 çулти июнĕн 14-мĕшĕнче ютçĕршывсен Танжерти зонине Испани войскисем оккупациленĕ. Çакна вĕсем «унăн никама пăхăнасмарлăхĕпе нейтралитетне сыхлас тĕлĕшпе», çавăн пекех тата «йĕркелĕх тытса тăрас шутпа» тесе тунă. Испани влаçĕсем ютçĕршывсен зонин администрацине салатса янă. Ютçĕршывсен полицийĕ вырăнне Испани чаçĕсене тăратнă. 1940 çулти ноябрь уйăхĕнче Испани правительстви Танжера Испани Марокки çумне пĕрлештерни çинчен пĕлтернĕ. Танжер зонинче çĕнĕ режим туса хунă, Испани Мароккинчи законсене çак зона çине сарнă. Англи правительстви Испанин çак ĕçĕсене хирĕç пĕр хут çеç мар протест панă. 1940 çул вĕçĕнче Танжерăн çĕнĕ статучĕ пирки Англипе Испани хушшинче калаçусем пуçланнă.

Англи карапĕсем Франци парохочĕсене тытса чарнă

КЛЕРМОН-ФЕРРАН, февралĕн 27-мĕш. (ТАСС). Офи (Гавас) агентстви пĕлтернĕ тăрăх, уçă тинĕсре Англи çар карапĕсем Францин икĕ пароходне тытса чарнă, вĕсене Англи порчĕсене илсе кайнă. Пĕр парохочĕ нимĕнле грузсăрах Мадагаскара кайма тухнă пулнă, тепĕр парохочĕ Индо-Китайран Францине апат-çимĕç тата демобилизациленнĕ салтаксене турттарса килнĕ пулнă.

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Хĕвелтухăç Африкăра Англин Зильмани (Абиссиния) районĕнчи войскисене, Итали сводкинче каланă тăрăх, çĕмĕрсе тăкнă, вĕсем халĕ Бома еннелле (Рудольф утравĕнчен çурçĕр-хĕвеланăç енче) чакнă. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере пĕлтернĕ тăрăх, Абиссини партизанĕсем Годжамăра тата çав районран кăнтăр енче итальянецсен посчĕсене хирĕç çапăçаççĕ.

Италин Сомалире çапăçакан войскисем, Итали сводкинче кăтартнă тăрăх, Могадишо патнелле чакаççĕ. Пуриншĕн те паллă, англичансем февралĕн 25-мĕшĕнче каçхине Могадишона илни çинчен официальнăй йĕркепех пĕлтернĕ. Англири хаçатсем çав хулана илнĕ пирки нумай çыраççĕ. «Дейли телеграф энд морнинг пост» хаçат çапла çырать: англичансем Кизимайо тата Могадишо порчĕсене туртса илни итальянецсене нефтьсĕр тăратса хăварнă, нефте вĕсем патне нейтральнăй суднăсемпе илсе пынă пулнă. Итали Сомалийĕнчи паллă вырăнта тăракан икĕ порта илнипе, тесе пĕлтерет Рейтер агентствин Каирти корреспонденчĕ, Англи войскисем Сомалире Итали войскисене тинĕс коммуникацийĕсенчен уйăрса илнĕ. Кунсăр пуçне, Могадишоран хĕвеланăç еннелле, Луг—Ферранди (Абиссини чикки çывăхĕнче) патнелле тата çурçĕрелле Харар хули патнелле каякан икĕ паллă çула татнă. Харар хули Джибутипе (Франци Сомалийĕ) тата Аддис-Абебăпа чугун çулпа çыхăнса тăрать.

Çурçĕр Африкăра авиаци ĕçĕсем кăна пулса иртнĕ. Итали самолечĕсем, тесе пĕлтернĕ Итали сводкинче, англичансен автотранспорт средствисемпе лагерĕсем çине бомбăсем пăрахнă тата пулеметсенчен пенĕ. Германи бомбардировщикĕсем Тобрук (Киренаика) çине пырса тапăннă.

Вăтаçĕр тинĕсĕнче те вăрçă ĕçĕсем палăрмаллах вăйлăланнă. Февралĕн 26-мĕшĕнче кăнтăрла, тесе каланă Германи сводкинче, Германин пикировка тăвакан бомбардировщикĕсен пысăк соединенийĕсем, Германипе Итали истребителĕсем хӳтлесе пынипе, Мальта утравĕ çинчи аэродромсем çине бомбăсем пăрахнă. Утрав тĕлĕнче сывлăшра çапăçу пулса иртнĕ, çапăçура Англин 6 истребительне персе антарнă. Кунсăр пуçне, çĕр çинче 10 самолета пĕтерсе тăкнă. Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, çав çапăçура Германипе Италин тăхăр самолетне персе антарнă.

Вăтаçĕр тинĕсĕн хĕвеланăç пайĕнче те Германи авиацийĕн ĕçĕсем палăраççĕ. Германи самолечĕсем-торпедоносецĕсем унта Англи пароходне путарнă. Англи войскисем, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Вăтаçĕр тинĕсĕн хĕвелтухăç пайĕнче итальянецсен Кастельросос текен пысăк мар утравне оккупациленĕ, вăл утравра гидроавиаци бази пур.

Албанири фронтра çанталăк начар тăни — çил-тăман тата çăмăрсем вăйлăн çуни — операцисене анлăн сарса яма кансĕрлет. Кунта çапăçусем вырăнĕ-вырăнĕпе кăна пулса пыраççĕ, çапăçусене Греци войскисем хăйсем пуçарса пыраççĕ. Югославири «Време» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, Тепелене районĕнче калама çук хаяр çапăçу пулса иртнĕ. Италин фронтăн çав секторĕнчи войскисем, кăштах подкреплени илнĕ хыççăн, грексен атакисене сире-сире пыраççĕ. Греци çарĕн верховнăй командованийĕ пĕлтернĕ тăрăх, фронтăн хăшпĕр участокĕсенче артиллерирен вăйлăн персе тăни палăрать. Итали авиацийĕ Греци войскисен тылри оборона сооруженийĕсемпе коммуникацийĕсем çине бомбăсем пăрахнă.

Англи фронтĕнче авиаци хыттăн ĕçлени палăрать. Февралĕн 27-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи бомбардировщикĕсен пысăк соединенийĕсем Лондон тата Кардифф çине пырса тапăннă. Германи самолечĕсем Кăнтăр-Хĕвелтухăç Англири аэродромсем çине пырса тапăннă. Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германи самолечĕсем Кăнтăр Уэльсăн тинĕс хĕрринчи пĕр хула çине бомбăсем вăйлăн пăрахнă. Хула çине бомбăсем пăрахасси тăватă сехет хушши пынă.

Февралĕн 26-мĕшĕнче Англи авиацийĕн соединенийĕсем Калери доксем çине пырса тапăннă. Англин авиаци министерствин коммюникинче пĕлтернĕ тăрăх, Англи самолечĕсем февралĕн 27-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Кельнри промышленноçлă объектсем çине бомбăсем вăйлăн пăрахнă. Англин çыранри оборона бомбардировщикĕсем пĕр çĕр çĕрĕпех Францин Германия оккупациленĕ территорири портсем çине пыра-пыра тапăннă.

Февралĕн 27-мĕш. (ТАСС).

Греципе Албани фронтĕнчи тата Çурçĕр Африкăри вăрçă ĕçĕсем çинчен Гайда мĕн çырать

РИМ, февралĕн 26-мĕш. (ТАСС). Италири «Джорнале д'Италиа» хаçат февралĕн 25-мĕшĕнчи номерте Гайда çырнă умстатьяна пичетлесе кăларнă. Статьяра Греципе Албани фронтĕнчи тата Çурçĕр Африкăри вăрçă ĕçĕсем çинчен çырнă. Италипе Греци хушшинчи вăрçă çинчен тапратса, Гайда çапла пĕлтерет: «итальянецсем хăйсен ĕçĕсене кĕтмен хушăран тата пысăк мар вăйсемпе кăна пуçланă, çавăнпа та вĕсем тăшманăн материальнăй енчен ытларах вăйĕсемпе тĕл пулчĕç». Автор шухăшĕпе, «Греция тактика тĕлĕшĕнчен кăшт кăна çитĕнӳсем тума пултарнă», çакăн хыççăн «Греципе Албани фронтĕнче лăпланнă».

Çурçĕр Африкăра наступлени тума хатĕрленсе, тесе каланă малалла статьяра, Италия каллех Англин вĕсенчен ытларах хĕçпăшаллă вăйĕсем умĕнче пулчĕ. Гайда каланă тăрăх, Уэйвелл генералăн Çурçĕр Африкăра 20 дивизи тата бронетанковăй чаçсемпе мотомехчаçсем чылаях пур. Англичансем палăрмалла нимĕнле результатсем те тума пултарайманнине çирĕплетсе, автор малалла çапла çырать: «нумай документсенчен çакă курăнать: Уэйвелл генерал, хăйĕн ытларах вăйĕсем çине шанса, Триполи патне 20 кун хушшинче çитме шутланă, анчах итальянецсем ăна вăйлăн хирĕç тăнипе «Уэйвелл генералăн войскисем итальянецсен Триполитанири оборонăн пĕррремĕш линийĕсенчен 300 километртах тăраççĕ».

Италипе Германи хушшинче экономикăллă килĕшӳ тунă

РИМ, февралĕн 27-мĕш. (ТАСС). Стефани агентстви çапла пĕлтерет: Италипе Германи хушшинчи экономикăллă отношенисене йĕркелесе ярас тĕлĕшпе ĕçлекен правительство комиссийĕсен представителĕсем пулса тăракан Джианнини тата Клодиус çак икĕ çĕршыв хушшинчи суту-илӳ ĕçĕсене йĕркелесе яракан килĕшӳсем тунă. Çапла каласса татăлнă: вăрçă вăхăтĕнче çар ĕçĕшĕн кирлĕ мĕнпур материалсене суту-илӳн пĕтĕм балансĕпе клирингла тӳлевĕсем çине пăхса тăмасăрах турттарса çӳремелле.

Учительсем хушшинчи оборонăпа спорт ĕçĕсем

«Учитель» спорт обществи—массăллă оборонăпа физкультура организацийĕсем хушшинче çĕнĕ организацисенчен пĕрийĕ. Вăл хăйĕн ретĕнче социализмлă тăван çĕршыва сыхлама хатĕр тăракан учительсемпе вĕренекенсене темиçе пин çын пĕрлештерсе тăрать. Вĕсем хушшинче оборонăпа спорт ĕçĕ çулран çулах анлăн сарăлса пырать.

«Учитель» спорт обществин Чăваш совечĕ юлашки вăхăтра уйрăмах лайăх ĕçлесе пыма тытăнчĕ. Учительсем оборонăпа спорт енĕпе ирттернĕ ĕçсене массăллăн хутшăнчĕç. Йĕлтĕрлĕ ăмăртусене пысăк пахалăхпа вĕçлерĕç.

Нумаях та пулмасть профсоюзсен йĕлтĕрлĕ кросĕ пулса иртрĕ. Ку кросра пирĕн республикăри «Учитель» спорт обществи РСФСР-ти ытти обществăсем хушшинче пĕррремĕш вырăн йышăннă. ВЦСПС обществăна грамота тата 1000 тенкĕ тăракан сехет парса наградăланă.

Хальхи вăхăтра учительсен хĕллехи праçникĕ пысăк çĕкленӳпе иртсе пырать. Пуçламĕш тата вăтам шкулсенче ĕçлекенсен профсоюзĕн райкомĕсен отчечĕсем тăрăх, Чăваш республикинче учительсен хĕллехи праçникне февралĕн 25-мĕш тĕлне 2540 çын хутшăннă. Вĕсенчен ГТО значокĕн хĕллехи нормисене 1108 çын панă. Кунсăр пуçне вĕсем «Ворошиловский стрелок» значокĕн тата гранатăсем ывăтмалли нормăсене те панă.

Учительсен хĕллехи праçникĕ Сĕнтĕр районĕнче уйрăмах вăйлăн сарăлса пырать. Унта праçнике 284 çын хутшăннă. Вĕсенчен йĕлтĕрлĕ походра 153 çын, пăшал пемелли ăмăртусенче 31 çын, гранатăсем ывăтас енĕпе 60 çын пулнă. Спорт обществин район совечĕн председателĕ Александров тăрăшса ĕçлет.

Шупашкарти пединститутри коллектив та (председателĕ Сивов) лайăх тĕслĕхсем кăтартрĕ. Кунта праçнике 438 çын хутшăннă. Çак хисепрен ГТО 1-мĕш сыпăклă значокĕн хĕллехи нормисене 342 çын тата иккĕмĕш сыпăклă значокĕн нормисене 20 çын панă. Ку коллективри хĕрачасем 15 километрлă çуран поход туса ирттернĕ. Унта 52 çын хутшăннă. Кунсăр пуçне окопсене гранатăсем ывăтас тата ал вĕççĕн çапăçас енĕпе ирттернĕ ăмăртусенче 169 çын пулнă. Призывниксем валли кунта ятарласа йĕлтĕрлĕ ăмăртусем туса ирттернĕ. Ку ăмăртусенче 32 çын пулнă.

Учительсен оборонăпа спорт праçникне вырăнсенчи ытти коллективсенче те лайăх показательсемпе ирттереççĕ. Сиккассинчи вăтам шкул коллективĕ (Канаш р.) 19 çынтан тăрать. Çак хисепрен праçнике 16 çын хутшăннă. Вĕсенчен ГТО значокĕн нормисене 14 çын панă.

Хăшпĕр районсенче учительсен хĕллехи праçникне ирттерес ĕç çителĕксĕр пырать. Вăрмар, Етĕрне, Сĕнтĕрвăрри тата Советский районсенче уйрăмах начар ĕçленине палăртмалла. Туллимар вăтам шкулсенче ĕçлекенсен профсоюзĕ праçнике ирттерес ĕçрен пăрăнса тăрать.

«Учитель» спорт обществин Центральнăй Совечĕ йышăннă постановлени тăрăх, учительсен хĕллехи оборонăпа спорт праçникĕ мартăн 9-мĕшчен пырать. Туллимар вăтам шкулсенче ĕçлекенсен профсоюзĕн райкомĕсен çак юлнă кунсенче пĕтĕм вăя хурса ĕçлемелле. Кашни учителĕн ГТО значокĕн хĕллехи нормисене памалла.

В. В.

Англи войскисем Могадишона илнĕ

ЛОНДОН, февралĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви Найробирен çакăн пек официальнăй коммюнике парать: «Февралĕн 25-мĕшĕнче каçхине Англин Африкăри войскисен малти чаçĕсем Итали Сомалийĕн столицине — Могадишо хулине илнĕ».

Çĕнĕ кĕнекесем

В. А. Дрофман — «Чĕрĕ тĕнче тата чĕрĕ мар тĕнче» Чăвашиздат, 34 стр., хакĕ 50 пус.

Çак кĕнеке куçа курăнман чĕрчунсемпе ӳсен-тăрансен пурнăçĕпе паллаштарать. Темĕн пысăккăш пушхирсем вилĕ пек шăпăрт выртаççĕ, унта пĕр чĕрчун та пулмалла мар пек. Пирĕн таврари сывлăшра чĕрчунсен çавтери аслă тĕнчи вĕресе тănине, унта куçа курăнман ӳсен-тăрансем çитĕннине аса та илес çук. Анчах унта пурнăç ахаль куçпа пăхсан курма йывăр е курма та çук палăрми шуса пырать.

Икçĕр аллă çул ытла ĕлĕкрех Голланди ученăйĕ микроскоп шухăшласа кăларнăранпа пурнăç çинчен вĕрентекен наука — биологи—калама çук пысăк çитĕнӳсем турĕ. Халĕ ĕнтĕ микроскопа 2000 хут пысăклатса, пĕчĕкрен те пĕчĕк япаласене те курма пултараççĕ.

Çак интереслă япаласем çинчен В. А. Дрофман çырнă «Чĕрĕ тĕнче тата чĕрĕ мар тĕнче» ятлă кĕнекере тĕплĕн тата пурне те ăнланмалла каласа панă. Кĕнекере çутçанталăкри тĕлĕнмелле япаласем çинчен, пурнăç пуçланса кайни тата чĕрĕ тĕнчен историйĕ çинчен, зоологипе ботаника наукисен хальхи çитĕнĕвĕсем çинчен питĕ лайăх каласа панă. Тĕнчене турă пултарни çинчен суеçтерекен поп таврашĕсен суйине тăрă шыв çине кăларас, тĕне хирĕç пропаганда тăвас ĕçре çак кĕнеке пысăк пулăшу кӳрет.

Çĕнĕрен уçнă кану çурчĕ

МАРИУПОЛЬ. Донбасри кокспа хими промышленноçĕнчи рабочисем валли тинĕс хĕрринче çĕнĕрен канмалли çурт уçнă, вăл чылай пысăк шутланать. Кăçалхи çул Мариупольте Донецкри шахтерсем, металлургсем, химиксем 30 пин çын ытла канмалла тата сывалмалла. Азов тинĕсĕ патĕнче çуркунне питех те ир пулнă. Канакансен пĕррремĕш ушкăнĕсем пырса çитнĕ те ĕнтĕ.

СУД

Государство пурлăхне тирпейсĕр усранăшăн

Шупашкарти коммуналлă хуçалăх конторин транспортнăй отдел начальникĕ пулса ĕçленĕ Малюков хăйĕн ĕçĕсене тивĕçлипе туса пыман. Унăн айăпĕпе автомашинăсемпе тата ĕç хатĕрĕсемпе туллин усă курман. Материалсене, инструментсене, запаслă пайсене т. ыт. тирпейсĕр тытса усранă.

Малюков транспорт отделĕнче ĕçлеме пуçланă хыççăн автомашинăсене вăхăтра юсаман. Юсавсăр машинăсемпе çӳресе час-часах юрăхсăра кăларнă. Юрăхсăра тухнă машинăсен пайĕсене сапаласа пĕтернĕ, юр айĕнче усраса тутăхтарнă. 18—36-мĕш номерлĕ автомашина агрегачĕ нумай вăхăт хушши юр айĕнче ларнă. 19—59-мĕш номерлĕ автомашина скачĕ айне нимĕн те хуманнипе çĕр айне путса ларнă. 64—62-мĕш номерлĕ автомашина та пăрахăçа тухнă.

Гараж начальникĕ пулса шофер Морозов ĕçленĕ. Вăл гаражра ĕçлеме пачах пултарайман. Мĕншĕн тесен ăна Малюков автомашинăпа çӳреме хушнă. Çакăн пек тунипе гаражра хуçа пулман, Малюков хăй гаража пырса та курман. 1940 çулта 10 автомашинăран çиччĕшĕ юрăхсăра тухнă. Вăл шутран пĕр машинăне 5 кун ĕçлесенех юрăхсăра кăларнă.

Шупашкар хулинчи 5-мĕш участокри халăх сучĕ хăйĕн ĕçĕсене çиелтен туса пынăшăн, государство пурлăхне тирпейсĕр усраса юрăхсăра кăларнăшăн Малюкова 6 уйăх хушши юсанмалли ĕçре ĕçлеттермелле турĕ.

Я. Мозяков.

Вăрман хатĕрлес, турттарса кăларас тата кирлĕ пункта турттарса пырас тĕлĕшпе обязательнăй йĕркепе панă плана Чăваш республикинчи районсем мĕнле тултарса пынине кăтартакан

СВОДКА

(1941 çулти февралĕн 25-мĕшне, процентпа)

Районсем	Хатĕрленĕ	Турттарнă	Кирлĕ пункта турттарса пынă
Улатăр	42,1	40,5	32,0
Кувакино	26,4	25,6	26,5
Первомайский	24,1	14,8	55,0
Пăрачкав	58,3	13,9	29,0
Чкаловский	44,6	25,8	—
Комсомолский	34,1	28,5	—
Йĕпреç	28,0	20,6	54,4
Канаш	42,0	25,4	—
Шăхасан	52,3	42,3	—
Вăрмар	48,2	27,0	—
Тăвай	65,9	45,4	—
Вăрнар	36,1	24,3	21,5
Калининский	60,3	41,4	42,9
Красноармейский	59,6	95,8	101,7
Çĕмĕрле	42,8	20,7	41,2
Элĕк	55,9	25,6	21,2
Хĕрлĕ Чутай	40,2	15,4	25,0
Советский	38,2	47,6	27,3
Етĕрне	41,9	23,6	—
Сĕнтĕр	30,5	21,4	—
Сĕнтĕрвăрри	38,0	24,9	—
Шупашкар	61,9	44,9	—
Ишлей	60,1	24,6	—
Октябрьский	56,1	30,2	—
Шăмăршă	33,4	27,4	44,2
Елчĕк	76,8	28,9	—
Пĕтĕмпе	40,5	27,1	40,6
1941 ç. февралĕн 20-мĕшне пулнă:	34,1	22,2	34,8

Чăваш АСС Республикинчи МТС-сем тракторсене мĕн чухлĕ юсанине кăтартакан

СВОДКА

(1941 ç. февралĕн 25-мĕшне, процентпа)

МТС ячĕсем	Капитальн. ремонт	Текущий ремонт	Пĕтĕмпе
Улатăр	58,3	19,3	30,2
Элĕк	58,8	51,6	54,1
Вăрнар	105,5	97,3	100,0
Йĕпреç	69,2	75,0	72,9
Ишлей	61,9	54,5	57,4
Канаш	100	65,5	73,7
Куславкка	65,0	63,0	63,8
Комсомольский	70,0	69,5	69,6
Хĕрлĕ Чутай	—	114,2	93,3
Кувакино	70,0	62,3	65,4
Сĕнтĕрвăрри	83,3	50,0	57,6
Первомайский	—	83,3	62,5
Пăрачкав	57,1	62,2	60,6
Сĕнтĕр	71,4	60,0	64,7
Красноармейский	62,5	55,2	57,4
Вăрмар	25,0	50,0	40,0
Çĕрпӳ	83,3	50,0	60,3
Шупашкар	50,0	61,5	56,8
Чкаловский	38,1	48,9	44,0
Шăмăршă	100	100	100
Шăхасан	62,5	106,0	91,8
Çĕмĕрле	66,6	66,6	66,6
Етĕрне	36,3	43,4	41,1
Елчĕк	73,0	72,1	72,4
Тăвай	40,0	51,7	47,7
Республикипе	62,7	63,7	63,0
1941 ç. февралĕн 20-мĕшне пулнă	60,5	62,4	61,8

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Февралĕн 25-мĕшĕнче Шупашкар станцинчен лаша тухса тарнă, тĕсĕ—турă, çамки хушка, çӳллĕш—130 см.

Тупакансенчен Янăш ялсоветне (Ишлей р-нĕ) пĕлтерме ыйтатпăр.

Шупашкар хула Совечĕн IX сессийĕ

Февралĕн 27-мĕшĕнче ĕççынни депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн IX сессийĕ пулса иртрĕ. Малтанах сесси 23-мĕш тата 55-мĕш суйлав округĕсем тăрăх хула Советне депутатсем суйлани çинчен мандат комиссин отчетне итлерĕ. Хула Советне çак округсем тăрăх суйланă депутатсен полномочийĕсене тĕрĕс тесе йышăнчĕ, мандат комисси докладне çирĕплетрĕ.

Кун хыççăн сесси кун йĕркин малтанхи ыйтăвĕ тăрăх — вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви тăвассине ӳстермелли мероприятисем çинчен СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановленине пурнăçа кĕртесси мĕнле тăни çинчен хула Совечĕн исполком председателĕн заместителĕ Каляканов юлташ доклад туса пачĕ.

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви туса кăларассине вăйлатасси çинчен постановлени йышăннăранпа вăхăт чылай иртрĕ пулин те, хулари предприятисемпе организацисен руководителĕсем ĕççыннисене куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине организацилес тĕлĕшпе çине тăрса ĕçлеме тытăнман. Çакна пула хулари предприятисем куллен кирлĕ таварсем туса кăлармалли январь тата февраль уйăхĕсенчи плансене тултарман. Уйрăм предприятисемпе артельсем çĕнĕрен тĕрлĕ йышши таварсем туса кăларма та тытăнман. Куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине вăйлатма банк паракан ссудăпа Ленин ячĕпе тăракан артельсĕр пуçне никам та усă курма тытăнман-ха. Материалсем тата оборудованисем хатĕрлесси çинчен те шухăшламаççĕ. Çавăн пекех сыснасем ăмăртакан пунктсем тăвасси, выльăх-чĕрлĕх, чăх-чĕп туянасси тӳсме çук начар пырать.

Доклад тăрăх пренире депутат Морковкин, Делицин (горпромкомбинат), депутат Ширшов, депутат Калиновская, депутат Андреев (ВКП(б) горкомĕ), Леонтьев (прокуратура), Игнатьев (Наркомместпром), Калинкина (Наркомпищепром) тата Корнеев юлташсем тухса каларĕç.

Тухса каланă юлташсем хăйсен организацисенчи ĕçсене тата хула Совечĕн исполкомĕн ĕçĕнчи пысăк çитменлĕхсене хытă критиклерĕç. Горисполком тата унăн вырăнти промышленность отделĕ партипе правительство вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси çинчен йышăннă постановленине кам мĕнле пурнăçланине контроль туса тăрассине организацилемен. Вырăнти чĕртавартан туса кăларнă куллен кирлĕ таварсемпе продовольствисем таварçавăрнăш планĕнче питĕ пĕчĕк вырăн кăна йышăнса тăраççĕ.

Сесси предприятисемпе артельсен руководителĕсене вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсемпе продовольстви туса кăлармалли плана пурнăçран те тултарма хушса хăварчĕ. Предприятисемпе артельсенче куллен кирлĕ таварсем туса кăларма кашни кунхи график тумалла, плана кашни предприятин, бригадăн, сменăн, цехăн куллен тултарса пымалла тăвас пулать.

Сесси хула Совечĕн исполкомне предприятисемпе артельсене куллен кирлĕ таварсем туса кăларма çĕнĕрен предприятисем организацилеме тата халичченхи предприятисене аслăлатма ссудăсемпе кивçен укçа парассине йĕркелес тĕлĕшпе тивĕçлĕ мерăсем йышăнма, çавнашкалах организаци, предприяти, артель руководителĕсене ссудăсемпе тĕрĕс усă курма, çĕнĕ мастерскойсемпе цехсене палăртнă срокра ĕçлеттерме тытăнма хушрĕ.

Столовăйсен тресчĕн директорне Стекольщиков, Чебторг директорне Тойдеряков юлташсене пахча-çимĕçсемпе тымар-çимĕçсен хранилищисен тата çав çимĕçсенчен ытти япаласем туса хатĕрлекен пунктсен çĕнĕ строительствисене 1941 çулти июнĕн 15-мĕшне, овощехранилищесене — сентябрĕн 15-мĕшне тата выльăхсене самăртмалли пунктсене майăн 1-мĕшне туса çитерме хушрĕ. Çак ĕçре вĕсен хăйсен средствисемпе тата государство банкĕ кивçен паракан укçапа туллин усă курмалла.

Сесси Николаев («Пекарь» артель председателĕ), Тойдеряков (Чебторг директорĕ) тата Стекольщиков (столовăйсемпе ресторансен тресчĕн директорĕ) юлташсене пулă тытассине татăклăнах лайăхлатма, çавна май çитес кунсенчех хулари ĕççыннисене пулă сутассине организацилеме хушса хăварчĕ.

Шупашкар хула Совечĕн сессийĕ хула Советне уйрăм предприятисене тата центральнăй отоплениллĕ коммуналлă çуртсене торф çине куçарас ыйтăва хатĕрлеме, май килнĕ çĕрте вĕсене 1941 çулти вутă хутмалли сезонран тытăнса торф çине куçарма хушрĕ.

Сесси хула Советне вырăнти промышленность, промкоопераци тата суту-илӳ организацисен ĕçĕсем çине уйрăмах ытларах çавăрăнса пăхма кирли çинчен асăрхаттарчĕ. Хула Совет исполкомĕн ларăвĕсенче куллен кирлĕ таварсем туса кăларакан предприятисемпе артельсен ыйтăвĕсене тăтăшах сӳтсе-явмалла, единоначалине пур енĕпе те çирĕплетсе пымалла, йăпăшсемпе çитменлĕхсем çинчен çийĕнчех асăрхаттармалла, руководительсене предприятисенче производствăллă тата государствăллă дисциплинăна çирĕплетсе пырас тĕлĕшпе практикăллă пулăшу памалла.

Кун йĕркинчи организациллĕ ыйтусем тăрăх депутат Моргунов юлташ (горвоенком) доклад туса панă. Вăл хула Совет исполкомĕн председателĕ Лапин юлташ хăйне хушнă ĕçе тума пултарайманни çинчен каласа парать. Лапин юлташа çак ĕçрен хăтарма сĕнӳ парать.

Пренире депутат Стешов (Стройтрест), депутат Андреев (ВКП(б) хула комитечĕ), депутат Морковкин («Кожупряжь») юлташсем сăмах тухса каларĕç. Пурте вĕсем докладчик сĕнĕвĕпе килĕшни çинчен тата хула Совечĕ, çавăн пекех унăн председателĕ Лапин юлташ çителĕксĕр ĕçленине кăтартакан çĕнĕ фактсем çинчен каласа пачĕç. Тухса калакансем хула Совет исполкомĕн финанс пай заведующийĕн Калиновская юлташăн çитменлĕхĕсене кăтартса критиклерĕç.

Сесси пĕрсаслă пулса, хăйне хушнă ĕçе тума пултарайманшăн Лапин юлташа ĕççынни депутачĕсен хула Совет исполкомĕн председателĕнчен хăтарма тата хула совет исполком составĕнчен кăларма йышăнчĕ.

Хула Совет исполкомĕн председателĕ пулса ĕçлеме сесси пĕрсаслă пулса депутат Иван Ильич Золотников юлташа суйларĕ тата ăна хула Совет исполкомĕн составне кĕртрĕ. Çавнашкалах сесси хула Совечĕн исполком составне ВКП(б) хула комитечĕн секретарьне депутат М. А. Андреев юлташа суйларĕ.

Хула Совет исполкомĕн çĕрĕç пайĕн заведующийĕ Кольцов юлташ урăх ĕçе куçнă май, сесси çĕрĕç пайĕн заведующийĕ пулса ĕçлеме Г. С. Вознесенский юлташа çирĕплетрĕ. Çавăн пекех суту-илӳ пайĕн заведующийĕ Николаев юлташ урăх ĕçе куçнă май, хула Совет исполкомĕн суту-илӳ пайĕн заведующийĕ пулса ĕçлеме А. В. Карпеев юлташа çирĕплетрĕ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

Енеш-кассинской кустпромартели „Стрела“ Красноармейского р-на системы Чуваштарпромсоюза на 1-е января 1941 года (в тыс. руб.)

АКТИВ	Сумма	ПАССИВ	Сумма
I. Средства вне оборота:		Фонды и резервы	214,1
Основные средства	58,9	Краткосрочные кредиты Госбанка	10,1
Отвлеченные средства	109,8	Расчеты (кредиторы)	67,4
ИТОГО	168,7	Прибыли	118,7
II. Средства в обороте:			
Предметы, не относимые к основным средствам	9,0		
Сырье, материалы и топливо	81,8		
Производство не совершенное	3,8		
Готовая продукция и товары	30,5		
Товары отгруженные	65,9		
Денежные средства	42,6		
Расчеты (дебиторы)	8,0		
ИТОГО	241,6		
БАЛАНС	410,3	БАЛАНС	410,3

Результат хозяйственной деятельности за 1940 год

Расходы и убытки		Доходы и прибыли	
Расходы и убытки разные	0,9	Доходы от реализации продукции своего производства	110,5
Чистая прибыль отчетного г.	118,7	От реализации разных товаров	4,5
		Доходы разные	4,6
БАЛАНС	119,6	БАЛАНС	119,6

Председатель правления **Егоров.**

Старший бухгалтер **Лукин.**

Настоящий баланс рассмотрен и утвержден балансовой комиссией Чуваштарпромсоюза 26 января 1941 г. протокол № 19.

Председатель балансовой комиссии **Безубиков.**

Секретарь **Виноградов.**

Редакци адресĕ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. **Телефонсем:** редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн—0—88. çырусемпе рабселькорсен пайĕн —2— 30, «Еçхĕрарăмĕ» журналăн — 6 — 23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0 — 85, издательство заведующийĕн—5—38, конторăн—0—23.

Г 2599.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии Чувашской АССР. Заказ № 146. Ф. Б. 58×84 п. л.